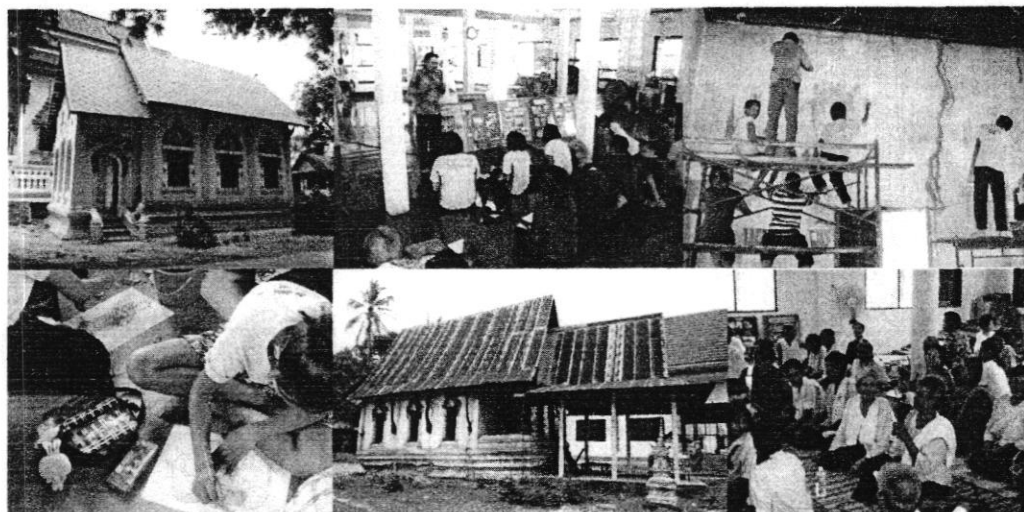

รายงานผลการดำเนินงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การอนุรักษ์สืมและอุปแต้มอีสาน

กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
และวัดยางขึ้นกได บ้านยางขึ้นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
ปีที่ 1: การซ่อมหลังคา การทำความสะอาดและบันทึกอุปแต้ม

ได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

รายงานผลการดำเนินงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การอนุรักษ์สืมและอุปแต้มอีสาน

กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
และวัดยางขึ้นก็ได้ บ้านยางขึ้นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

ปีที่ 1: การซ่อมหลังคา การทำความสะอาดและบันทึกอุปแต้ม

หัวหน้าโครงการ

รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม

คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ

ผู้ร่วมดำเนินโครงการ

รศ.วิชิต คลังบุญครอง

ดร.ศักดิ์ชาย สิกขา

ดร.สิทธิชัย สมานชาติ

อ.เพลิง วัฒนสาร

ปราโมทย์ จรุงทวีเวทย์

คุณ จันทพงษ์

ได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทคัดย่อ

Abstract

บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 การอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	6
1. การศึกษาประวัติวัดและสืมเก่า วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	6
2. สภาพสืมและฮูปแต้มก่อนการอนุรักษ์: การค้นพบครั้งสำคัญ	8
3. การไม่ละความพยายามในการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	11
4. ผลการดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”	12
4.1 การซ่อมหลังคาสืมเก่าวัดโนนศิลา	12
4.2 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ: ลงทะเบียนรับการฝึกอบรม	13
4.3 การบรรยาย	14
4.4 การฝึกปฏิบัติการ “การทำความสะอาด และวิธีการคัดลอก จิตรกรรมฝาผนัง”	16
5. สรุปผลการดำเนินงาน โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การอนุรักษ์สืม และฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”	18
บทที่ 3 การอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดยางชันกใต้ บ้านยางชันก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี	23
1. การศึกษาประวัติความเป็นมาบ้านยางชันกและสืมวัดยางชันกใต้	23
2. ผลการดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดยางชันกใต้ บ้านยางชันก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี”	30
2.1 การฝึกอบรม: ลงทะเบียนรับการฝึกอบรม	30

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2 การบรรยาย	31
2.3 การเสวนา เรื่อง "ทิศทางการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้ม กรณีวัดบ้านยางขึ้นกได"	33
2.4 การฝึกปฏิบัติการ "การศึกษาทางศิลปะและสถาปัตยกรรม จิตรกรรมฝาผนัง"	35
3. สรุปผลการดำเนินงาน "โครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้ม กรณีวัดยางขึ้นกได บ้านยางขึ้นก อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี"	36
บทที่ 4 สรุปผลการดำเนินงาน	38
บรรณานุกรม	40
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ประมวลภาพกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน	41
ภาคผนวก ข บันทึกข้อความและคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน โครงการ	52

คำนำ

ในภูมิภาคอีสาน “ลิ่ม” หรืออุโบสถในอดีต ได้รับยกย่องว่าสวยงามมีเอกลักษณ์ ทรงคุณค่าด้านศิลปะสถาปัตยกรรมเป็นยิ่งนัก ซึ่งก็มีอยู่จำนวนไม่มากนัก ยิ่งลิ่มที่มี “อุปปดัม” หรือจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏอยู่บนผนังภายในหรือภายนอกอาคารด้วยแล้ว ยิ่งมีน้อยยิ่งกว่ามาก ลิ่มที่มีอุปปดัมจึงมีความสำคัญเป็นทวีคูณ ทั้งด้านความหายาก และคุณค่าด้านศิลปวัฒนธรรม ที่เชื่อมโยงกับสภาพพุทธสังคมชนบท ที่เปี่ยมล้นด้วยศรัทธาในเรื่องราวตามเวสสันดรชาดก หรือวรรณคดีที่นิยมเช่น รามเกียรติ์ รวมทั้งสนุกสนานกับมุขปาฐะ ของภาพในวิถีชีวิตในแง่มุมต่างๆ ที่แต่งแต้มไว้บนผนังเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม กระแสหลักของการพัฒนาแข่งขันกันสร้างอุโบสถให้ใหญ่โต ก็ยังโบกสะบัดพัดไหวด้วยแรงแห่งอาณิสสการสร้างพุทธสถานใหม่ ๆ ยิ่งใหญ่ยิ่งบุญมาก ทำให้ยังมีภาระละทิ้ง และละเลยลิ่มเก่าที่หลังน้อยนิดให้ชำรุดทรุดโทรม และเห็นเป็นสิ่งขวางหูขวางตา

ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมเป็นพันธกิจของคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งนับตั้งแต่การก่อตั้งคณะมาเข้าสู่ปีที่ 9 นี้ ได้มีผลงานการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลักษณะงานวิจัยพื้นฐาน โดยเป็นการศึกษาและสำรวจภาคสนามเพื่อการเก็บรวบรวมภูมิปัญญาและรูปแบบศิลปกรรมของผลิตภัณฑ์และสถาปัตยกรรมต่างๆ ก่อนที่จะมีการสูญหายด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ ส่วนที่สืบหน้ามาอีกขั้นคือการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ชุมชน และสำหรับปีงบประมาณ 2553 ทางมหาวิทยาลัยได้ให้เงินอุดหนุนใน “โครงการอนุรักษ์ลิ่มและอุปปดัมอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางขึ้นกได บ้านยางขึ้นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี” นับเป็นการอนุรักษ์ลิ่มและอุปปดัมซึ่งเป็นมรดกสำคัญของชาติให้ดำรงไว้อย่างยั่งยืน โดยเป็นการดำเนินงานในลักษณะบูรณาการ ระหว่างโครงการวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และบริการวิชาการ มีการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ การบรรยายเพื่อปลูกจิตสำนึกและการเสวนาเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ไปจนถึงการฝึกอบรมเพื่อสืบทอดการเรียนรู้และภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ศิลปกรรมท้องถิ่น

การดำเนินการในโครงการดังกล่าว ได้สำเร็จลุล่วงไปเป็นอย่างดีเกินความคาดหมาย โดยที่บ้านสำราญ จังหวัดขอนแก่น ชาวชุมชนได้ล้มเลิกความคิดที่จะรื้อลิ่มเก่าไปแล้ว และที่จังหวัดอุบลราชธานี ได้มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการชุมชนเพื่อการอนุรักษ์ลิ่มและอุปปดัมวัดยางขึ้นกได” เพื่อจะได้ดำเนินการอนุรักษ์ลิ่มเก่าในปีต่อไป ด้วยเหตุนี้ ทางโครงการจึงหวังว่าอาณิสสผลบุญของความตั้งใจร่วมกันอนุรักษ์จากทุกจิตวิญญาณในทุกภพ จักได้อำนวยอวยสุขแก่ผู้มีส่วนร่วมทุกคน รวมทั้งประชาชน ชุมชนและภูมิภาคอีสานชั่วกาลนานเทอญ.

3 กรกฎาคม 2553

บทคัดย่อ

โครงการอนุรักษ์สืบทอดและบูรณปฏิสังขรณ์ศิลปกรรมและโบราณวัตถุในวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางซิ่นกได บ้านยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์สืบทอด (อโบสถ) และบูรณปฏิสังขรณ์ (จิตรกรรมฝาผนัง) ที่ปรากฏอยู่ในวัดโนนศิลา เพื่อการเรียนรู้ ฟื้นฟูภูมิปัญญาและสืบทอดวิธีการเขียนสืบทอด และเพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการอนุรักษ์ เนื่องจากสืบทอดที่ปรากฏสืบทอดเก่าแก่มีอยู่จำนวนไม่มากนักในภาคอีสาน โดยเฉพาะสืบทอดในวัดโนนศิลา เป็นการค้นพบใหม่ระหว่างโครงการอนุรักษ์ เนื่องจากสืบทอดที่ทาบถูกชะล้างออก และสืบทอดวัดยางซิ่นกได ยังพอมีสภาพเหลืออยู่ภายนอกอาคาร แต่ยังไม่ได้รับการศึกษาบันทึกไว้ กอปรกับตัวอาคารสืบทอดทั้งสองหลังมีสภาพชำรุด ทำให้สืบทอดเสี่ยงอันตรายต่อการสูญหาย

ในการดำเนินการได้ใช้หลักการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษาวิจัยทางศิลปสถาปัตยกรรม และหลักการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม รวมทั้งการปฏิบัติจริงในแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างภาควิชาการกับภาคประชาชน ซึ่งได้มีการดำเนินการ 2 วิธีคือ 1) โดยช่างพื้นบ้านภายใต้การดูแลจากผู้เชี่ยวชาญ และ 2) โดยผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ สำหรับเยาวชนและประชาชนในชุมชนซึ่งมีบุคคลที่เป็นแกนนำมีส่วนร่วมอย่างสำคัญ

โครงการนี้จึงนอกจากจะเป็นการศึกษาวิจัย ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการบูรณาการกับการบริการวิชาการให้กับชุมชนอีกด้วย ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จคือสามารถปฏิบัติการซ่อมหลังคา และบันทึกสืบทอดได้แล้วเสร็จตามที่ได้กำหนดไว้ และมีผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกินจำนวนเป้าหมาย คือมีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 109 คน คิดเป็นร้อยละ 272.50 จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ (40 คน) ทั้งยังได้ทำการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลป สถาปัตยกรรม และมีผลงานเป็นบทความทางวิชาการ วิทยุทัศน์ และผลงานการอนุรักษ์เป็นที่ปรากฏอีกด้วย

Abstract

The objectives of the conservation of the Northeast Thai ordination halls and their mural paintings: the cases of Non Sila Temple, Khon Kaen and Wat Yang Kinok, Ubaonratchathani Provinces are for the conservation of vernacular heritage, the study and revival of mural paintings, and the dissemination of the conservation project and its related studies.

There are limited numbers of ordination halls with historical mural paintings in the northeast or even in Thailand. The painting at Non Sila Temple was recently found by the writer after the white paint was washed off. The painting at Wat Yang Kinok is degraded due to its exterior exposure. Architecture and paintings in both buildings are degraded and need conservation.

The project uses the historical, art and architectural research methodologies in the study and evaluation of heritage values, and to specify degrees of conservation interventions for buildings and mural paintings. The implementation uses participatory approach between scholars and local citizens in 2 methods: 1) local artisans work with conservation specialists and 2) workshop trainings in mural painting study for the young and citizens under the close participation from village keypersons.

This integrated project, thus, is not only the research and the cultural conservation project but also is the social service project. It is proofed to be successful according to the number of trainee participation which reaches 272.50 percent (109 persons) from the target number (40 persons). While the cultural heritages were preserved, academic outcomes in forms of articles and video recordings were also produced.

บทที่ 1

บทนำ

โครงการอนุรักษ์สิมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางซิ่นกใต้ บ้านยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นโครงการต่อเนื่อง 2 ปี ปีนี้เป็นปีที่ 1 ดำเนินการใน 2 พื้นที่คือ

1. วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. วัดยางซิ่นกใต้ บ้านยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

โดยการดำเนินการปีที่ 1 นี้ ครอบคลุมการปฏิบัติการดังนี้

1. การซ่อมหลังคา และการทำความสะอาด สิมเก่าวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยการรื้อหลังคาเดิม เปลี่ยนเครื่องมุงหลังคาใหม่ รวมทั้งรื้อฝ้าเพดานเดิมที่ผุชำรุด และทำความสะอาดสิม
2. อบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เยาวชนและชุมชนเรื่องโครงการอนุรักษ์สิมและฮูปแต้มอีสาน ณ วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางซิ่นกใต้ บ้านยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
3. ดำเนินการบันทึกภาพสิมและฮูปแต้ม ด้วยภาพถ่าย วีดิทัศน์ และการคัดลอก ซึ่งลักษณะโครงการมีดังนี้

ชื่อโครงการ การอนุรักษ์สิมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางซิ่นกใต้ บ้านยางซิ่นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

หัวหน้าโครงการ รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม

ผู้ร่วมดำเนินโครงการ วิทยากร: รศ.วิจิต คลังบุญครอง, ดร.ศักดิ์ชาย สิกขา,
ดร.สิทธิชัย สมานชาติ และ เฟื่อง วัดสาร (จิตรกรท้องถิ่น)
ผู้ช่วยวิจัย: นายปราโมทย์ จรุงทวีเวชย์, นายคุณ จันทพงษ์

หลักการและเหตุผล

จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์หรือสิมในภาคอีสาน ที่เรียกว่า “ฮูปแต้ม” นั้น มีปรากฏในสิมโบราณจำนวน 11 หลัง จากการสำรวจของไพโรจน์ สโมสร ใน พ.ศ. 2525 และที่พบเพิ่มเติมก็มีอีกไม่มากนัก ฮูปแต้มในอาคารที่มีความเก่าแก่มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จึงจัดได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ อยู่ภายในอาคารประวัติศาสตร์หรือโบราณสถาน ที่โดยส่วนใหญ่ฮูปแต้มมักมีความเสื่อมสภาพไปก่อนที่จะมีการดำเนินการอนุรักษ์ สืบเนื่องจากอาคารมีความชำรุด

ทำให้หลังคารั่ว น้ำฝนไหลลงมาทำลายภาพเขียน หรือการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีการทาสีทับรูปแต้มของเก่าเพื่อเขียนภาพใหม่หรือเห็นว่าเป็นไม่สวยงามสมสมัย

การค้นพบจิตรกรรมฝาผนังในสมเภา จึงนับเป็นความโชคดีของภูมิภาคและประเทศที่จะได้มีมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเพิ่มขึ้น ดังปรากฏที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใน พ.ศ. 2550 ขณะมีการเซตผนัง สีที่ทาทับไว้ได้จางออก และเผยให้เห็นรูปแต้มเคยมีอยู่แต่จวบจนปัจจุบัน แม้ทางวัดจะได้ทราบเรื่องนี้ดี และมีงบประมาณสำหรับค่าวัสดุหลังคาเพื่อมุงแทนแผ่นหลังคาสังกะสีเดิมที่ผุพังบางส่วนแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถมีการดำเนินการได้ เนื่องจากความรู้และบุคลากรสนับสนุนทางวิชาการและช่างฝีมือเฉพาะทางด้านจิตรกรรมฝาผนัง ในอดีต มักเชื่อกันว่าต้องรอนงบประมาณจากกรมศิลปากรมาดำเนินการอนุรักษ์ ในฐานะเป็นโบราณสถานขึ้นทะเบียนของประเทศเช่นที่ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี แต่สำหรับรูปแต้มในสมขนาดเล็ก บางแห่งก็ยังมีได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เนื่องจากเป็นกระบวนการภาครัฐที่ยืดเยื้อและข้าราชการขาดงบประมาณในการมาสำรวจและจัดทำเอกสารขึ้นทะเบียน ในขณะที่นับจาก พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญของประเทศได้รับการแก้ไขเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนต่างๆ สามารถอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของตนเอง โดยชุมชนสามารถฟื้นฟูและสืบทอดภูมิปัญญาในด้านต่างๆ รวมถึงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาคารประวัติศาสตร์และโบราณสถานในชุมชนของตนเอง ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เริ่มรับการถ่ายโอนงานด้านศิลปวัฒนธรรมมาจากกรมศิลปากรก็ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม จึงทำให้หน่วยงานภาควิชาการคือมหาวิทยาลัยต่างๆ จำเป็นต้องเป็นแกนนำและถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การอนุรักษ์สมอีสานและรูปแต้ม กรณีสมวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และสมวัดยางขึ้นก็ได้ บ้านยางขึ้นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้ถูกกำหนดขึ้น สำหรับโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้ และสืบทอดภูมิปัญญาพื้นถิ่นอีสานโดยตรง โดยการเรียนรู้ลักษณะและเทคนิคการเขียนรูปแต้มที่วัดยางขึ้นกได้ บ้านยางขึ้นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งน่าจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อนำไปเทียบเคียง ในการฟื้นฟูรูปแต้มภายหลังจากการดำเนินการซ่อมสมที่วัดโนนศิลาแล้ว โดยทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนักวิชาการ จึงเชื่อได้ว่าผลงานดังกล่าว นอกจากจะเป็นการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของภูมิภาค ยังจะเป็นตัวอย่างแนวทางการอนุรักษ์สมและรูปแต้มในชุมชนต่างๆ รวมถึงผลงานที่ได้มาตรฐานภายใต้การดำเนินงานของโครงการ ก็จะได้ถูกนำเสนอเพื่อเข้ารับรางวัลการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการอนุรักษ์โบสถ์หรือสมและรูปแต้มหรือจิตรกรรมฝาผนังอีสาน
2. เพื่อการเรียนรู้ ฟื้นฟูภูมิปัญญาและสืบทอดวิธีการเขียนรูปแต้ม
3. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลที่ควรค่าแก่การศึกษาและการอนุรักษ์

หลักและวิธีการดำเนินการ

หลักและวิธีการดำเนินการโครงการ ใช้หลักการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษาศิลปะ สถาปัตยกรรมและหลักการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรม ในแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างภาควิชาการกับภาคประชาชน โดยประกอบด้วยหลักและวิธีการดังต่อไปนี้

1. การศึกษาวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ โดยการสืบค้นข้อมูลภาคเอกสาร และการสัมภาษณ์ สอบถามประวัติความเป็นมา องค์ความรู้ และข้อมูลทัศน (ภาพถ่าย) ในภาคสนาม

2. การศึกษาทางศิลปะและสถาปัตยกรรม โดยการศึกษาภาคสนาม และเก็บข้อมูลทัศน ด้วยการลอกภาพ ภาพถ่ายและวีดิทัศน์

3. การสำรวจและประเมินความเสียหาย รวมทั้งกำหนดวิธีการอนุรักษ์ ตามหลักการอนุรักษ์ สิมและstupdamอีสาน ซึ่งเป็นการดำเนินการเฉพาะทางที่ต้องอาศัยความรู้ตามหลักวิชาการด้านการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรม โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดวิธีการอนุรักษ์ซึ่งมี ลักษณะการชำรุดและการอนุรักษ์ซ่อมแซมแตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง โดยประกอบด้วยการอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมคือตัวอาคารสิม และการอนุรักษ์ศิลปกรรมคือstupdam ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญในโครงการ นี้จึงประกอบด้วยสถาปนิก นักวิชาการ และจิตรกรผู้ชำนาญการ โดยผู้เชี่ยวชาญต้องสำรวจและ ประเมินความเสียหายที่ปรากฏขึ้นกับสิมและstupdam เพื่อหาแนวทางการซ่อมแซมให้ตรงจุดที่ เสียหาย และกำหนดความเป็นไปได้ในการอนุรักษ์ ซึ่งต้องอาศัยทั้งงบประมาณ เทคนิควิธี และการ มีส่วนร่วมในชุมชน

4. การประเมินคุณค่ามรดกวัฒนธรรม เป็นการประเมินคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม และระดับการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ร่วมกับปราชญ์ แก่นนำและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อกำหนด วิธีการ ขั้นตอน งบประมาณ และการมีส่วนร่วม

5. การลงมือปฏิบัติการอนุรักษ์ ในการลงมือปฏิบัติการอนุรักษ์ ได้มีการดำเนินการ 2 วิธีคือ

5.1 โดยช่างพื้นบ้านทางภายใต้การดูแลจากผู้เชี่ยวชาญ โดยอาจมีประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วม ในการดำเนินการทำความสะอาด การซ่อมมุงหลังคา เป็นต้น

5.2 โดยผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากนักเรียน นักศึกษา ประชาชน ได้แก่ การทำความสะอาด คัดลอก และทดลองลงสีภาพที่คัดลอกมาจากstupdam เป็นต้น

การศึกษาประวัติความเป็นมาและรูปแบบสิมและstupdamจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ภาพถ่าย หรือคำบอกเล่า เป็นเครื่องมือหนึ่งในการใช้ประเมินบูรณภาพ (ความสมบูรณ์ดั้งเดิม) เนื่องจากพบว่า ส่วนประดับอาคารหลายแห่งสูญหายไป อาจต้องทำขึ้นไม่ทดแทน หรือstupdamถูก ลบหายไปด้วยน้ำมือมนุษย์หรือการชะล้างจากฝน

สำหรับการดำเนินการอนุรักษ์สิมและstupdamอีสาน ที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางซึกใต้ บ้านยางซึก อำเภอเขื่อนขันธ์ จังหวัดอุบลราชธานี ได้ประเมิน แล้วว่า ควรมีการดำเนินการต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปี เนื่องจากต้องใช้งบประมาณสูง ตามเนื้อหาที่ จะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน เพราะตัวอาคารมีความเสื่อมสภาพ โดยเฉพาะส่วนหลังคาสิมที่วัด โนนศิลา จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนหลังคา ก่อน จึงจะสามารถดำเนินการอนุรักษ์stupdam เป็นลำดับไป

ส่วนการดำเนินการกับสิมวัดยางขึ้นนั้น เนื่องจากตัวอาคารมีความเสื่อมสภาพมากอาจสามารถดำเนินการได้เพียงการศึกษาและบันทึกสูญแต่

ดังนั้น แผนการดำเนินงานอนุรักษ์สิมและสูญแต่ในวัดทั้งสอง จึงประกอบด้วย:

ปีที่ 1 (ปีงบประมาณ 2553) ดำเนินการซ่อมหลังคาทำความสะอาด และบันทึกสูญแต่ด้วยภาพถ่าย วิดีทัศน์ และการคัดลอก สำหรับสิมวัดโนนศิลา สำหรับสิมวัดยางขึ้นก็ได้ให้ทำความสะอาดและบันทึกสูญแต่ด้วยภาพถ่าย

ปีที่ 2 (ปีงบประมาณ 2554) ดำเนินการอนุรักษ์สูญแต่และเสนอสิมวัดโนนศิลา เข้ารับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น (รางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

กลุ่มเป้าหมาย (สำหรับโครงการอบรม / เผยแพร่)

คุณสมบัติของผู้ร่วมโครงการ

1. นักเรียน นักศึกษา
2. ประชาชน พระสงฆ์ สามเณร ครู อาจารย์ ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น
3. จิตรกร/ช่างศิลปกรรมในท้องถิ่น

เป้าหมายจำนวนผู้ร่วมโครงการ

40 คน

ขอบเขตการศึกษา เพื่อการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ในเขตพื้นที่จังหวัดในภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ที่ปรากฏสิมที่มีสูญแต่และยังไม่มีมีการดำเนินการอนุรักษ์ โดยการอนุรักษ์และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมในท้องถิ่น

พื้นที่ / กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

ชุมชนบ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และชุมชนบ้านยางขึ้น อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

ผลที่คาดว่าจะได้รับในการดำเนินโครงการฯ

1. สิมและสูญแต่ได้รับการอนุรักษ์ตามหลักวิชาการ
2. ประชาชนมีส่วนร่วมและสืบทอดวิชาความรู้ และสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
3. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีได้รับชื่อเสียงจากผลงาน ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับรางวัลในระดับประเทศ

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. มีผู้ร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนเป้าหมายที่กำหนด
3. ผลงานที่ได้ดำเนินในโครงการได้รับรางวัลในระดับประเทศ

ตัวบ่งชี้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1. มีนักศึกษา ประชาชน ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
2. มีการบูรณาการกับพันธกิจอื่น คือ การบริการวิชาการ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน
3. มีผลผลิตของโครงการเชิงวิชาการ เช่น บทความ งานวิจัย ฐานข้อมูล เว็บไซต์ และวีดิทัศน์

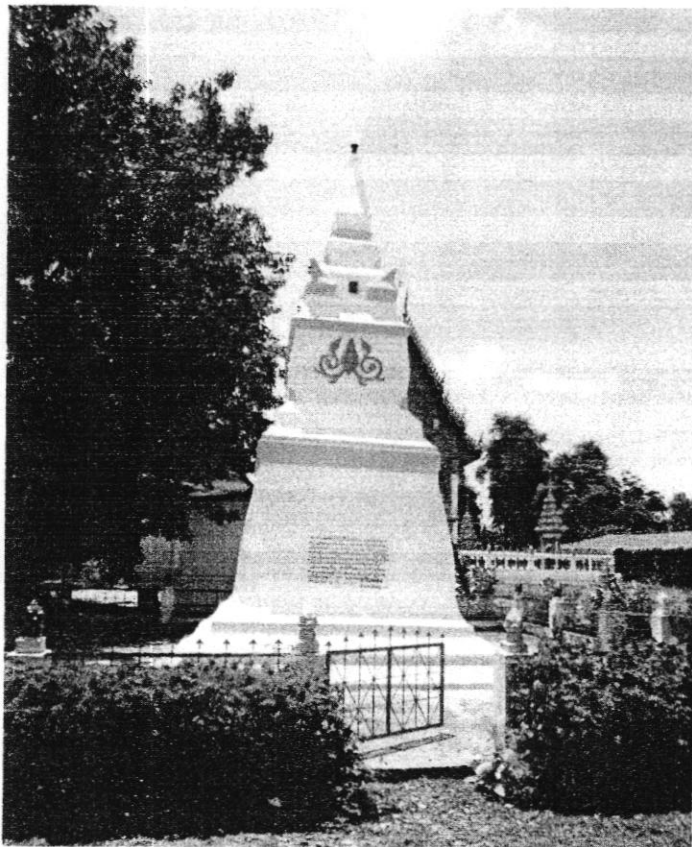
บทที่ 2

การอนุรักษ์สืมและสถาปัตยกรรม วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1. การศึกษาประวัติวัดและสืมเก่า วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น นับเป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่งในจังหวัดขอนแก่น เนื่องจากภายในวัดปรากฏเจดีย์เก่าศิลปะแบบล้านช้างมีพระนามว่า “พระธาตุแก่นเมือง” ซึ่งเป็นพระธาตุเก่าแก่ เดิมเป็นเพียงซากอิฐ พอขุนเขมิโกเจ้าอาวาส ได้ซ่อมบูรณะ และได้จารึกข้อความบนองค์พระบอกความว่า:

“ พระธาตุองค์นี้ได้สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2324 ซึ่งเป็นลูกของพระธาตุพนม ครั้นต่อมาเมื่อพอขุนเขมิโกได้เป็นเจ้าอาวาส เห็นว่าเป็นพระธาตุที่เก่าแก่มาตั้งแต่ดั้งเดิม กำลังชำรุดปลักหักพังอยู่แล้ว จึงได้ปรึกษาชาวบ้านพร้อมใจกันบูรณะซ่อมแซมขึ้นใหม่เพื่อให้เป็นที่เคารพสักการบูชาแก่ชาวพุทธต่อไป อนึ่ง นายบุญเรือง สุวรรณโณทยางกูร ร่วมกับพ่อค้าทางกรุงเทพฯ ได้มาสมทบเป็นผู้อุปถัมภ์ด้วย และให้นามพระธาตุว่า “พระธาตุแก่นเมือง” เสร็จเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2517 สิ้นเงิน 25019 บาท ”

พระธาตุองค์นี้ได้สร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2324
ซึ่งเป็นลูกของพระธาตุพนม ครั้นต่อมาเมื่อพอขุน
เขมิโกได้เป็นเจ้าอาวาส เห็นว่าเป็นพระธาตุที่เก่าแก่มาตั้งแต่
ดั่งเดิม กำลังชำรุดปลักหักพังอยู่แล้ว จึงได้ปรึก
ษาชาวบ้านพร้อมใจกันบูรณะซ่อมแซมขึ้นใหม่เพื่อ
ให้เป็นทีเคารพสักการบูชาแก่ชาวพุทธต่อไป
อนึ่ง นายบุญเรือง สุวรรณโณทยางกูร ร่วมกับพ่อ
ค้าทางกรุงเทพฯ ได้มาสมทบเป็นผู้อุปถัมภ์ด้วย
และให้นามพระธาตุว่า พระธาตุแก่นเมือง
เสร็จเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2517 สิ้นเงิน 25019 บาท

“พระธาตุแก่นเมือง” และจารึกด้านหน้า
พระธาตุ บอกความเป็นมาพร้อมประวัติการ
บูรณะ ที่เกี่ยวพันถึงประวัติวัดโนนศิลา บ้าน
สำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

แม้จารึกที่องค์พระธาตุจะกล่าวไว้ว่าวัดโนนศิลา น่าจะมีการก่อสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2324 ซึ่งขณะนั้นพื้นที่จังหวัดขอนแก่นอยู่ภายใต้การปกครองของอาณาจักรล้านช้างนครเวียงจันทน์ มีกษัตริย์ปกครองคือเจ้าสุริยวงศ์ แต่ ณ เวลานั้น อาณาจักรล้านช้างได้ตกเป็นประเทศราชของพระเจ้ากรุงธนบุรี แม้โดยนัยการเมืองการปกครอง พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะถือเป็นส่วนหนึ่งของประเทศราชอาณาจักรล้านช้าง ที่ปกครองตนเอง แต่ต้องถวายบรรณาการในฐานะเมืองขึ้นต่อกรุงธนบุรีเป็นประจำทุกปี แต่ทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้คนและศิลปกรรมในพื้นที่ ได้บ่งชี้ถึงความเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านช้างอย่างเต็มเปี่ยม แม้จะข้ามมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แล้วก็ตาม ระบบการปกครองและการรับรู้แบบแผนจากภาคกลางถึงจะค่อยๆ แผ่เข้ามาในภูมิภาคอีสาน แต่ก็ยังไม่เต็มรูปแบบจนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองเป็นระบบเทศบาล มีการส่งขุนนางจากภาคกลางเข้ามากำกับดูแลและบริหารกิจการบ้านเมืองในเมืองศูนย์กลางมณฑลต่างๆ และเจ้าเมืองท้องถิ่นได้ถูกลดฐานะเป็นนายอำเภอ แทนการปกครองตนเองเป็นเมืองเล็กเมืองน้อย แบบนครรัฐ

แม้จารึกบนพระธาตุแก่นเมือง จะระบุว่าวัดโนนศิลา มีการก่อสร้างมาแล้วกว่า 200 ปี แต่จากการสืบค้นประวัติของวัดจากหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 12 ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านและพระครูปิยธรรมภิราม (ไสว ปิยธมฺโม) เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน โดยพระมหามิตรจิตปัญโญ ได้เขียนไว้ว่า :

“ วัดโนนศิลา ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 129 หมู่ที่ 1 ถนนมิตรภาพ บ้านสำราญ ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งเป็นวัด เมื่อ พ.ศ. 2388 ตั้งแต่เดิมบ้านสำราญ (บ้านเสาลาน) เป็นหมู่บ้านเล็ก ชาวบ้านเห็นว่าเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำมีห้วยไหลผ่านรอบหมู่บ้านพอที่จะได้อาศัยน้ำจากลำห้วยนำไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ใกล้หมู่บ้านมีเจดีย์หลังหนึ่ง ซึ่งเป็นเจดีย์เก่าแก่ตั้งอยู่ก่อนบ้านสำราญ ชาวบ้านเห็นว่าเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมแก่การตั้งวัด จึงพร้อมใจกันสร้างวัดขึ้นให้ชื่อว่า วัดโนนศิลา เพราะตั้งอยู่บนซากหินจึงได้นำมวัดอย่างนั้น

ปัจจุบัน ที่ดินตั้งวัดตามโฉนดที่ดิน เลขที่ 168858 เล่มที่ 1689 หน้าที่ 58 มีเนื้อที่ 14 ไร่ 1 งาน 55 ตารางวา อาณาเขตของวัดมีพื้นที่ติดต่อกับทิศใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ จรดถนนสาธารณะบ้านสำราญ

ทิศใต้ จรดถนนสาธารณะบ้านสำราญ

ทิศตะวันออก จรดสถานีอนามัยตำบลสำราญ

ทิศตะวันตก จรดถนนสาธารณะบ้านสำราญ

การบริหารการปกครองภายในวัดมีลำดับเจ้าอาวาสดังนี้

พ.ศ. 2388-2479 ไม่ปรากฏนามเจ้าอาวาส

พ.ศ. 2480-2485 พระกา จันทสาโร

พ.ศ. 2485-2492 พระภู คุณวนโธ

พ.ศ. 2492-2499 พระคำมาย ตปคุโณ

พ.ศ. 2500-2506 พระเขียน เขมิโก

พ.ศ. 2506-2507	พระชยุ ปพพาวโร
พ.ศ. 2508-2513	พระทอง ปภสฺสโร
พ.ศ. 2514-2515	พระสุพิน อคฺคธมฺโม
พ.ศ. 2516-2518	พระครูสิริรัตนานุกุล
พ.ศ. 2519-2520	พระเขียน เขมิโก
พ.ศ. 2521-2523	พระเฮียง จันทวโร
พ.ศ. 2524 - ปัจจุบัน	พระครูปิยธรรมมาภิราม
ด้านการบริหารการศึกษา มีดังนี้	
พ.ศ 2485	ได้รับอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม
พ.ศ 2535	ได้รับอนุญาตจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์
ปัจจุบันมีพระครูปิยธรรมมาภิรามเป็นผู้อำนวยการ	

วัดโนนศิลา บ้านสำราญ เป็นวัดในชนบทเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีถนน 4 ช่องทางสายขอนแก่น-อุดรธานี ตัดผ่านซอยทางเข้าวัด ซึ่งอยู่ห่างออกไปเพียง 30 เมตร หนึ่ง จากหลักฐานพัฒนาการสิ่งก่อสร้างภายในวัด ได้แสดงถึงความรุ่งเรืองเพิ่มขึ้น คือการก่อสร้างอุโบสถหรือ “สิม” ใน พ.ศ. 2485 ด้วยอิฐฉาบปูน ในรูปแบบอิทธิพลสิมล้านช้างในยุคหนึ่ง โดยมีหลังคาทรงหลังคาจั่ว ตัวอาคารรับอิทธิพลฝรั่งเศสจากการมีซุ้มโค้งทางเข้าและมุขด้านด้าน ก่อปรด้วยฝีมือช่างพื้นบ้านใน ส่วนเครื่องไม้ประดับอาคารที่เป็นค้ำยัน (คันทวย) และ “โหลง” (ซ้อฟ้า) กับฝีมือช่างญวน ในส่วนของงานปูนปั้นประดับอาคาร ที่เป็นตัวละครและเรื่องราวในวรรณกรรมรามเกียรติ์ และเทพธิดาต่างๆ สิ่งหุ่นปั้นทางขึ้นบันไดแสดงลักษณะฝีมือช่างญวน ทั้งสิ่งสำคัญทางศิลปสถาปัตยกรรมของสิม หลังนี้ คือ ภายในนอกจากจะเป็นที่ประดิษฐานพระประธานปูนปั้นพื้นบ้านอีสานแล้ว บนผนังยังมีจิตรกรรมฝาผนังพื้นบ้านที่เรียกว่า “ฮูปแต้ม” ปรากฏอยู่อย่างเลือนราง

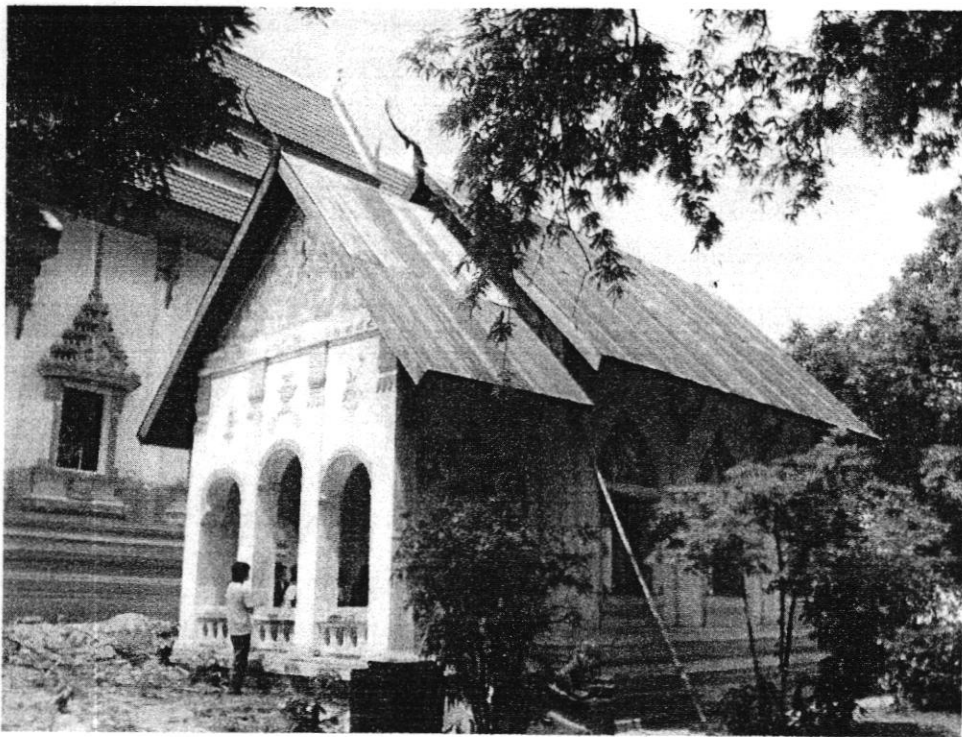
2. สภาพสิมและฮูปแต้มก่อนการอนุรักษ์: การค้นพบครั้งสำคัญ

สิมที่มีจิตรกรรมฝาผนังของวัดโนนศิลา ได้ผ่านการใช้งานเรื่อยมา จากคำบอกของพระครูปิยธรรมมาภิราม เล่าว่าตอนเด็กๆ ท่านคิดว่ามุงหลังคากระเบื้อง แบบใดก็จำไม่ได้ แล้วมีการเปลี่ยนเป็นสังกะสี ต่อมาเมื่อมีหลักฐานการซ่อมแซมจากการทอดกฐินใน พ.ศ. 2517 โดยมีการติดตั้งฝ้าเพดานด้วยแผ่นกระดานอัด และทาสีใหม่ภายในเป็นสีขาว สิมหลังนี้ยังคงได้รับการใช้งานเป็นอาคารสำคัญของวัดเรื่อยมาจนกระทั่งใน พ.ศ. 2549 ทางวัดได้มีโครงการก่อสร้างอุโบสถหลังใหม่ และเมื่อก่อสร้างเสร็จก็จะทำการทาสีหลังเดิมที่อยู่ข้างๆ กันทิ้ง โดยประชาคมติของประชาคมในหมู่บ้าน ยกเว้นเพียง 2 คนและ 1 รูป คือพระครูปิยธรรมมาภิราม เจ้าอาวาส เมื่อไม่อาจโน้มน้าวจิตใจประชาคมได้ ในขณะเดียวกันก็ไม่ประสงค์ให้สิมคู่บ้านศิลาถูกรื้อถอน ในเวลาต่อมาเจ้าอาวาสจึงให้คนไปตามผู้เขียน (หัวหน้าโครงการ) มาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการอนุรักษ์สิมหลังนี้

ผู้เขียนได้เดินทางมาพบเจ้าอาวาสในทันที และได้ประเมินคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติการตั้งหมู่บ้านของวัดนี้แล้ว ก็พบว่าบ่งชี้ให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาเชิง

ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของชุมชนได้ ทั้งศิลปสถาปัตยกรรมของสิมหลัง แม้จะมีอายุไม่มากนักคือ ราว 68 ปีเท่านั้น แต่ด้วยการวางแผนผังที่อยู่ด้านหน้าพระธาตุ เป็นแบบแผนที่เหมาะสม และไม่ค่อยพบในวัดภาคอีสาน แม้พระธาตุขามแก่น ที่เป็นพระธาตุคู่เมืองขอนแก่น การวางตำแหน่งพระธาตุก็เอาไว้ด้านข้างสิม ทั้งนี้ ด้วยรูปแบบศิลปสถาปัตยกรรมของสิมวัดโนนศิลาเอง ก็มีความสวยงาม ด้วยลวดลายปูนปั้นนูนต่ำบริเวณหน้าบัน และในซุ้มหน้าต่างแต่ละซุ้ม จึงเห็นว่ามีคุณค่าเหมาะสมควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ทางประวัติศาสตร์และศิลปสถาปัตยกรรมต่อไป

อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพของอาคารที่ถูกปล่อยปละละเลย เป็นที่พำนักของนกพิราบจำนวนมาก หลายร้อยตัว ทั้งหลังคาสังกะสีก็ขึ้นสนิมและมีรอยร้าว ทำให้สิมหลังนี้อยู่ในสภาพขาดการบำรุงรักษา กอปรกับอุโบสถหลังใหม่ที่สร้างขึ้นข้างกันก็เบียดชิด และมีการถมดินสูง ทำให้น้ำไหลเข้าสู่สิมเก่า และดินที่ถมทำกำแพงแก้วรอบอุโบสถใหม่นั้นก็ไหลมาอมบันไดสิงห์และด้านข้างของสิมเก่าตลอดแนว

สิมเก่าวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่เสี่ยงต่อการถูกทุบทิ้งเนื่องจากอุโบสถใหม่ข้างกันจะแล้วเสร็จ มีการถมดินเข้ามาถึงฐานอาคารแล้ว เพื่อก่อสร้างกำแพงแก้ว ทั้งๆ ที่สิมเก่าหลังนี้ก็มีอายุเพียง 68 ปี แต่ชุมชนเห็นว่าเป็นอาคารที่ล้ำสมัย แต่ขาดการเอาใจใส่ดูแล จน เป็นที่พำนักของฝูงนกพิราบเป็นจำนวนมาก ซึ่งขับถ่ายจำนวนมาก แม้จะยังคงเป็นที่ประกอบกิจกรรมทุกวันพระก็ตาม

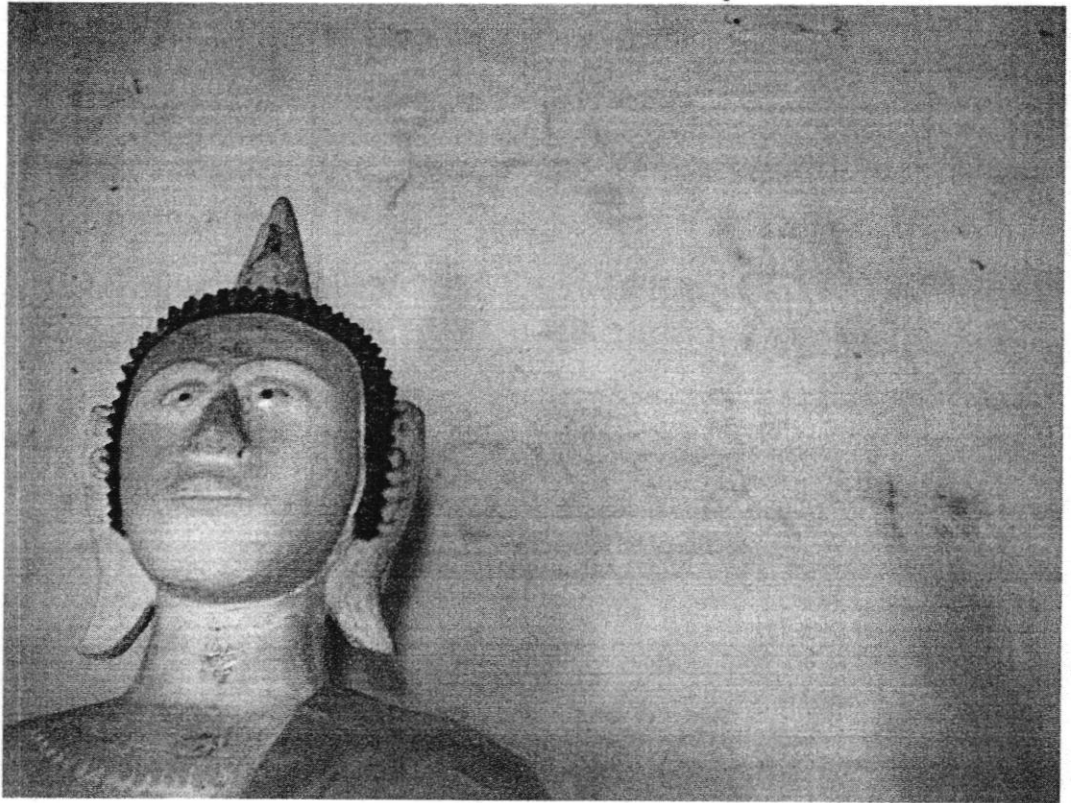
ใน พ.ศ. 2550 ผู้เขียน (ธาดา สุทธิธรรม, 2551) จึงได้ของบประมาณเงินอุดหนุนสำหรับงานบริการวิชาการแก่ชุมชน จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น มาดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “เทคนิคการซ่อมบูรณะอาคาร รุ่นที่ 9” แก่ พระสงฆ์ ชรราวาส และนักศึกษา โดยบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอนในวิชา “การอนุรักษ์สถาปัตยกรรม” ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชั้นปีที่ 4 ทำให้ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าในสิ่งเหล่านี้เพิ่มขึ้น และตกลงใจร่วมกันอนุรักษ์แทนการรื้อถอน จึงได้มีการดำเนินการซ่อมแซมในส่วนที่จำเป็นก่อนดังนี้

- ทำความสะอาดโดยรอบอาคารสิม ได้แก่ ตัดต้นไม้ กวาดขึ้นก
- สำรวจความเสื่อมโทรมของตัวอาคารเพื่อวางแผนการบูรณะ โดยพบว่า มีความจำเป็นต้องทำกำแพงกันดิน เพื่อป้องกันน้ำไหลและดินพังทลายมาจากอุโบสถใหม่ที่อยู่ด้านข้าง และอัดฉีดน้ำปูนเพื่อผสมทรายของผนังซึ่งเกิดจากการเคลื่อนตัวของดินจากน้ำไหล
- ดำเนินการขุดดินที่ทับถมออก และทำกำแพงกันดินคอนกรีต โดยพระสงฆ์ สามเณร และชาวชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติการหลักในส่วนนี้
- ดำเนินการอัดฉีดน้ำปูน ล้างผนัง และทาสีใหม่ โดยผนังภายนอกที่เป็นลายปูนปั้นและมีการเขียนสีเป็นตัวละครต่างๆ ให้ทาใหม่ทั้งหมด ซึ่งอาจารย์ นักศึกษาและนักเรียนจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น รับผิดชอบในส่วนนี้ทั้งหมด

ในระหว่างการทำทำความสะอาดและล้างขัดผนังภายในสิม ที่มีรอยคราบน้ำย้อยและขึ้นราขึ้นเอง ได้ปรากฏว่าสีขาวที่ทาทับผนังบางส่วนเสื่อมสภาพเป็นผงสามารถเช็ดออกได้ และเผยให้เห็นภาพเขียนสีจิตรกรรมพื้นบ้านอีสานอยู่เต็มผนังภายในทั้ง 4 ด้าน นับเป็นการค้นพบครั้งสำคัญเนื่องจาก จิตรกรรมฝาผนังในสิมอีสาน ที่เรียกว่า “ซูปแต้ม” นั้น มีปรากฏในสิมโบราณจำนวน 11 หลัง จากการสำรวจของไพโรจน์ สโมสร ใน พ.ศ. 2525 และที่พบเพิ่มเติมก็มีอีกไม่มากนัก ซูปแต้มในอาคารที่มีความเก่าแก่มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จึงจัดได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ อยู่ภายในอาคารประวัติศาสตร์หรือโบราณสถาน ที่โดยส่วนใหญ่ ซูปแต้มมักมีความเสื่อมสภาพไปก่อนที่จะมีการดำเนินการอนุรักษ์ สืบเนื่องจากอาคารมีความชำรุดทำให้หลังคารั่ว น้ำฝนไหลลงมาทำลายภาพเขียน หรือการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีการทาสีทับซูปแต้มของเก่าเพื่อเขียนภาพใหม่หรือเห็นว่าไม่สวยงามสมสมัย

การค้นพบจิตรกรรมฝาผนังในสิมเก่า จึงนับเป็นความโชคดีของภูมิภาคและประเทศที่จะได้มีมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเพิ่มขึ้น ดังปรากฏที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้ ขณะมีการเช็ดผนัง สีที่ทาทับไว้ได้จางออก และเผยให้เห็นซูปแต้มเคยมีอยู่ ซึ่งในการเช็ดผนังนั้น ได้ดำเนินการเพียงบางส่วน เพื่อตรวจสอบดูว่ามีซูปแต้มปรากฏอยู่จริง และเป็นการเช็ดแต่เพียงบางๆ เท่านั้น เนื่องจากเกรงว่าจะทำความเสียหายต่อซูปแต้ม ซึ่งควรค่าแก่การดำเนินการอนุรักษ์ที่เหมาะสมต่อไป การค้นพบครั้งนี้ จึงนับเป็นการค้นพบที่สำคัญ แต่ด้วยงบประมาณที่มีจำกัดไว้เฉพาะการอนุรักษ์สิม ขณะนั้นจึงไม่สามารถดำเนินการนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

รูปปั้นที่เห็นเลือนรางอยู่บนผนังด้านหลังพระประธานในสิมแก้ววัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการค้นพบครั้งสำคัญของรูปปั้นอีสานอีกแหล่งหนึ่ง

3. การไม่ละความพยายามในการอนุรักษ์สิมและรูปปั้นอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น

ในการอนุรักษ์สิมและรูปปั้น เป็นที่เชื่อกันเสมอมาว่าต้องรองบประมาณจากกรมศิลปากร มาดำเนินการอนุรักษ์ ซึ่งจะมาดำเนินการอนุรักษ์ให้เฉพาะสำหรับโบราณสถานขึ้นทะเบียนของประเทศ เช่นที่ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี แต่สำหรับรูปปั้นในสิมขนาดเล็ก บางแห่งก็ยังมีได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เช่นที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญนี้ จึงจะต้องผ่านกระบวนการภาครัฐที่ยืดเยื้อ กอปรกับหน่วยงานที่รับผิดชอบก็ขาดงบประมาณในการมาสำรวจและจัดทำเอกสารขึ้นทะเบียน จึงเป็นไปได้ยากที่สิมวัดโนนศิลา บ้านสำราญจะได้รับการจัดสรรงบประมาณการอนุรักษ์จากกรมศิลปากร

นับจาก พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญของประเทศได้รับการแก้ไขเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนต่างๆ สามารถอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของตนเอง โดยชุมชนสามารถฟื้นฟูและสืบทอดภูมิปัญญาในด้านต่างๆ รวมถึงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาคารประวัติศาสตร์และโบราณสถานในชุมชนของตนเอง ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เริ่มรับการถ่ายโอนงานด้านศิลปวัฒนธรรมมาจากกรมศิลปากรก็ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการ

อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม จึงทำให้หน่วยงานภาควิชาการคือมหาวิทยาลัยต่างๆ จำเป็นต้องเป็นแกนนำและถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดังนั้น การอนุรักษ์สืบสานและอุปถัมภ์ กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และที่อื่น คือวัดยางขึ้นกได้ บ้านยางขึ้นก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้ถูกกำหนดขึ้น ในแผนงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมระหว่างภาควิชาการกับภาคประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่สืบเหล่านั้นตั้งอยู่ เมื่อผู้เขียนถูกขอยืมตัวและต่อมาไปบรรยายการที่นั่น โดยเห็นว่าหากการอนุรักษ์สืบและอุปถัมภ์อีสานได้รับการดำเนินการต่อ จะเป็นแหล่งเรียนรู้ และสืบทอดภูมิปัญญาพื้นถิ่นอีสานได้เป็นอย่างดีและโดยตรง โดยเฉพาะเรื่องรูปแบบศิลปสถาปัตยกรรมอีสานที่แตกต่างจากภาคอื่น และการเขียนจิตรกรรมอุปถัมภ์อีสานที่มีเรื่องราวและเทคนิคการเขียนและให้สีแตกต่างจากภาคอื่น ทั้งแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัยอีกด้วย

ในการฟื้นฟูอุปถัมภ์ ได้ถูกกำหนดไว้ภายหลังจากการดำเนินการซ่อมแซมที่วัดโนนศิลาแล้ว โดยทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนักวิชาการ จึงเชื่อได้ว่าผลงานดังกล่าว นอกจากจะเป็นการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของภูมิภาค ยังจะเป็นตัวอย่างแนวทางการอนุรักษ์สืบและอุปถัมภ์ในชุมชนต่างๆ รวมถึงผลงานที่ได้มาตรฐานภายใต้การดำเนินงานของโครงการ ก็จะได้ถูกนำเสนอเพื่อเข้ารับรางวัลการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมระดับประเทศต่อไป

4. ผลการดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์สืบและอุปถัมภ์อีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”

การดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์สืบและอุปถัมภ์อีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ได้มีการประกอบกิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมย่อยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การซ่อมหลังคาสิมเก่าวัดโนนศิลา

เป็นที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งว่า หลังคาสิมเก่าวัดโนนศิลาซึ่งเป็นสังกะสีขึ้นสนิมและมีรอยร่วนั้น ในช่วงปีที่ผ่านมาได้มีการจัดหาและบริจาคกระเบื้องมุงหลังคาพร้อมแปเหล็กรอบสังกะสีขึ้นเพื่อทดแทนวัสดุของเดิม ในลักษณะกระเบื้องหางวาวแบบโบราณ รุ่น ไอยราคลาสสิก สีส้มอมน้ำตาล ผลิตโดยบริษัทปูนซีเมนต์ไทยจำกัด โดยตัวแทนฝ่ายขาย คือคุณสุชาติ ศรีนวลแก้ว ได้เป็นผู้ดูแลในด้านวัสดุและเทคนิคการใช้แผ่นหลังคาเป็นอย่างดียิ่ง โดยการมุงหลังคาดังกล่าวได้ใช้งบประมาณจ้างเหมาบางส่วนหนึ่งจากงบโครงการฝึกอบรม เนื่องจากต้องใช้ช่างเฉพาะทาง ทั้งหลังคาที่มีความชันสูง ทั้งนี้ ได้มีเรื่องน่าเศร้าเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการมุงหลังคา ชาวบ้านที่มาช่วยงานผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ป่วยจิตเวชอยู่แล้ว ทั้งเป็นผู้ชื่นชอบในการรับประทานไข่นกพิราบที่ได้จากการกวาดทำความสะอาดเหนือฝ้าเพดาน ได้ปีนขึ้นไปบนฝ้าเพดาน หวังจะช่วยส่งแผ่นกระเบื้อง ได้พลังพลาดตกลงมาทะลุแผ่นหลังคากระดานอัดที่เปื่อย และเสียชีวิตที่โรงพยาบาลในเวลาต่อมา ทำให้ทางโครงการต้องหยุดงานไปเพื่อประกอบพิธีศพ และเกิดความหวั่นเกรงในการมุงหลังคา ทางวัดโดยเจ้าอาวาสได้ประกอบพิธีสะเดาะเคราะห์ และได้มีการดำเนินการมุงหลังคาต่อท่ามกลางอากาศร้อนถึง 45 องศาเซลเซียส ที่ผิดปกติใน พ.ศ. 2553 จนแล้วเสร็จในเวลาต่อมา พร้อมการรื้อฝ้าเพดาน

ที่ชำรุดออกจนหมด พร้อมกับสีผิวที่เปลี่ยนไปของช่างแต่ละคน รวมทั้งนายคุณ จันทพงษ์ บุคลากรมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ด้วย ทั้งนี้ช่วงเวลาปฏิบัติการซ่อมหลังคาและรื้อฝ้าเพดาน ได้มีการดำเนินการระหว่างในเดือนเมษายน ก่อนการฝึกอบรมเรื่องการอนุรักษ์สถาปัตยกรรม

สมเภา วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่ผ่านพ้นความเสี่ยงต่อการถูกทุบทิ้งแล้ว หลังจากได้มีการบูรณะซ่อมแซมตัวอาคาร ทำกำแพงกันดินกันน้ำ มิให้ไหลมาทำลายฐานรากตัวอาคารให้ทรุด หยุดตันเหตุที่ทำให้ผนังแตกร้าว รวมทั้งได้รับการทาสีภายนอกใหม่ให้ใกล้เคียงกับสีเดิม ตลอดจนได้รับการมุงหลังคาใหม่แทนหลังคาสังกะสีของเดิมที่ชำรุด ภายใต้แนวคิดและการปฏิบัติการบูรณะปฏิสังขรณ์อาคาร โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาควิชาการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

4.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ: การลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม ณ หอแจก (ศาลา) วัดโนนศิลา

ในช่วงเช้า วันจันทร์ที่ 10 พฤษภาคม 2553 ครู อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 84 (บ้านสำราญเพี้ยพาน) ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน และเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยนักเรียนที่มาเข้ารับการอบรมเป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่ 2 เป็นหลัก นำโดยรองผู้อำนวยการโรงเรียน พร้อมกับชาวชุมชน ได้ลงทะเบียนรับการฝึกอบรม ตามด้วยพิธีเปิดการอบรม และธรรมเทศนา โดยเจ้าอาวาสวัดโนนศิลา บ้านสำราญ เรื่อง “ประวัติสมและวัดโนนศิลา กับอันสืบส่งจากการบูรณปฏิสังขรณ์พุทธสถาน ”

ครู อาจารย์ และนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 84 (บ้านสำราญเพี้ยฟาน) ลงทะเบียน
เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน

4.3 การบรรยาย

ในการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ วิทยากรได้บรรยายอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมในหัวข้อและตามลำดับต่อไปนี้

1. รศ. วิจิต คลังบุญครอง บรรยายเรื่อง “ ภูมิปัญญาไทยในงานสถาปัตยกรรม ” เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่นักเรียน และเน้นย้ำความสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่อุดมไปด้วยภูมิปัญญาไทยและคุณค่าที่สามารถนำมาก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและเศรษฐกิจ

2. รศ. ดร. ธาดา สุทธิธรรม บรรยายเรื่อง “ การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ” พร้อมภาพประกอบ โดยได้เริ่มอธิบายถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการ และกรณีศึกษาการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน และแผนการดำเนินงานโดยเน้นกรณีส้มที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญ เป็นสำคัญ

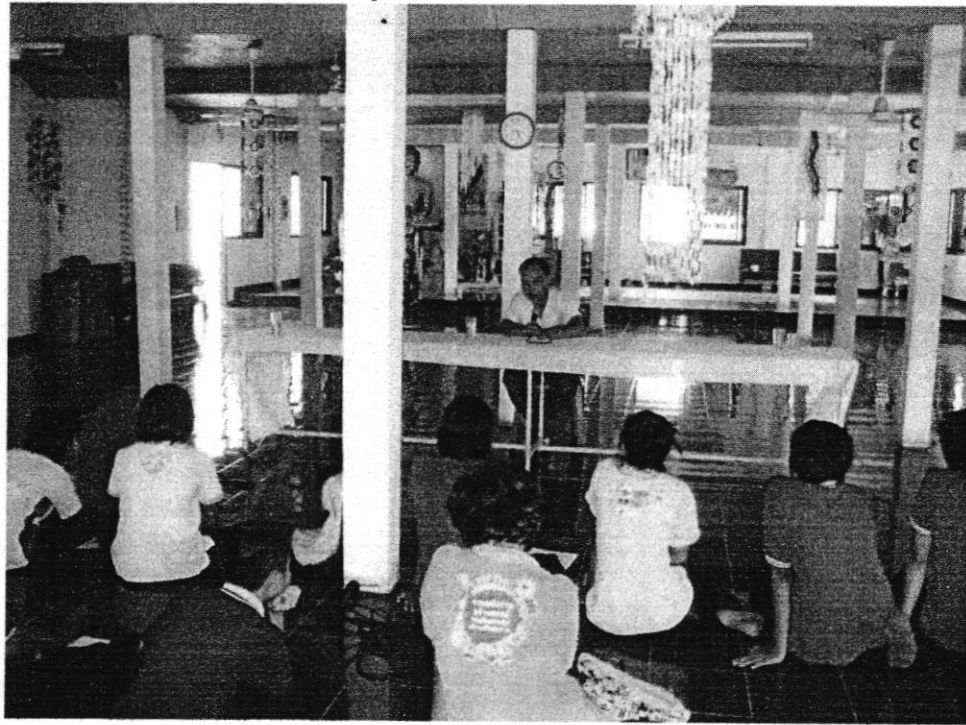
3. อ.เพ็ญ วดสาร บรรยายเรื่อง “ ฮูปแต้ม: จิตรกรรมฝาผนัง มรดกอีสาน ” ในมุมมองของตนเอง ที่เป็นจิตรกรชาวอีสาน และมีผลงานภาพเขียนสีที่ได้รับการจัดแสดงทั่วประเทศ ในโอกาสเป็นวิทยากรในครั้งนี้ จึงจะได้อธิบายถึงเทคนิคและเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในฮูปแต้มอีสาน

รศ. วิชิต คลังบุญครอง บรรยายเรื่อง "ภูมิปัญญาไทยในงานสถาปัตยกรรม" เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่นักเรียน และเน้นย้ำความสำคัญของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

รศ. ดร. ธาดา สุทธิธรรม บรรยายเรื่อง "การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม" พร้อมภาพประกอบ โดยได้อธิบายถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการ และกรณีศึกษาการอนุรักษ์ลิม และอุปถัมภ์สถานในจังหวัดต่างๆ และแผนการดำเนินงานสำหรับวัดโนนศิลา บ้านสำราญ

อ. เฟื่อง วดสาร บรรยายเรื่อง “ซูปแต้ม: จิตรกรรมฝาผนัง มรดกอีสาน” ในมุมมอง
ของตนเอง ที่เป็นจิตรกรชาวอีสานและอธิบายถึงเทคนิคและเรื่องราวที่ปรากฏอยู่
ในซูปแต้มอีสาน

4.4 การฝึกปฏิบัติการ “ การทำความสะอาด และวิธีการคัดลอกจิตรกรรมฝาผนัง ”

ภายใต้คำแนะนำและดูแลโดยคณะวิทยากร เป็นเวลา 3 วันครึ่ง ผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนทั้งหญิงและชาย พร้อมอาจารย์อีก 2-3 ท่าน (เนื่องจากบางวันติดภารกิจ) ได้ช่วยกันทำความสะอาดผนังเพื่อลอกเอาสีพลาสติกที่ทาทับบนซูปแต้มออก โดยไม่ใช้ทำลายภาพ โดยเริ่มจากวิธีการที่อ่อนโยนไปก่อน โดยการนำผ้าเส้นใยและฟองน้ำโพลีเมอร์ชนิดเหนียวและดูดซับน้ำได้ดี ลูบเพื่อให้สีติดออกมา แต่ก็พบว่าบางพื้นที่สีติดกับภาพแนบสนิท จนไม่สามารถเช็ดออกได้ แม้จะเริ่มความแรงของการกระทำขึ้น โดยการใช้ผ้าขัดเบาๆ และแรงขึ้นด้วยแปรงขนพลาสติกก็ตาม

หนึ่ง ตำแหน่งที่มีคราบสกปรกจากขึ้นรา ทางโครงการได้ใช้น้ำสบู่อ่อนค่อยๆ เช็ดออกได้ตามสมควร การปฏิบัติการครั้งนี้ ได้เผยให้เห็นซูปแต้มที่ปรากฏอยู่ส่วนบนของผนังภายในสี่ด้าน ชัดเจนขึ้นกว่าแต่ก่อนเมื่อค้นพบครั้งแรกเพียงแค่ปิดและเช็ดออกบางพื้นที่เท่านั้น โดยส่วนล่างของผนังเป็นภาพพระรามทรงรถจากเรื่องรามเกียรติ์ที่เห็นชัดเจน ลักษณะภาพส่วนบนที่ปรากฏเป็นเรื่องเวสสันดรชาดกต่อเนื่องกัน เป็นลักษณะเช่นเดียวกับการเขียนผ้าผะเหวดในงานบุญของชาวอีสาน โดยขอบล่างของภาพจะเขียนเป็นขอบเหมือนชายผ้าตลอดแนว

การฝึกปฏิบัติการยังได้ทดลองให้นักเรียนคัดลอกซูปแต้ม ศึกษาโครงสร้างจากของจริงและวิธีการลงสีบนกระดาษ สำหรับตัวละครที่คัดลอกมาจากซูปแต้มอีกด้วย เพื่อปลูกฝังความสนใจและ

ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมและศิลปกรรมอีสาน พร้อมประเมินดูว่านักเรียนผู้ใดมีความสนใจและฝีมือในการจะเป็นผู้ช่วยจิตรกรในการบูรณะฟื้นฟูสุปแต้มในปีต่อไป

อนึ่ง นอกจากคณะครูและนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยาจะให้ความสนใจ และได้ความรู้กลับไปไม่มากนักน้อยแล้ว ยังได้ความเลอะเปื้อนไปบนเสื้อผ้าที่มาช่วยทำความสะอาด และความตื่นเต้นที่ได้ปีนนั่งร้านซึ่งสูงเทียมผนัง แต่มีการกำกับดูแลความปลอดภัยโดยคณะครูอาจารย์วิทยากรและเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดีด้วย แล้วทั้งหมดทุกคนก็กลับบ้านไปพร้อมกับรอยยิ้มและความอิ่มเอมเปรมใจ นอกเหนือจากความอึดท้องที่ได้รับการสงเคราะห์อาหารจากทางวัดอีกด้วย เนื่องจากโครงการมีงบประมาณน้อยมาก ท่านเจ้าอาวาส วัดโนนศิลาจึงได้จัดอาหารสมทบให้กับช่างและนักเรียน โดยเฉพาะสำหรับวันที่ทางโครงการมิได้มีงบประมาณให้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเอื้ออาทรและพระคุณที่วัดมีต่อทุกชีวิตเสมอ

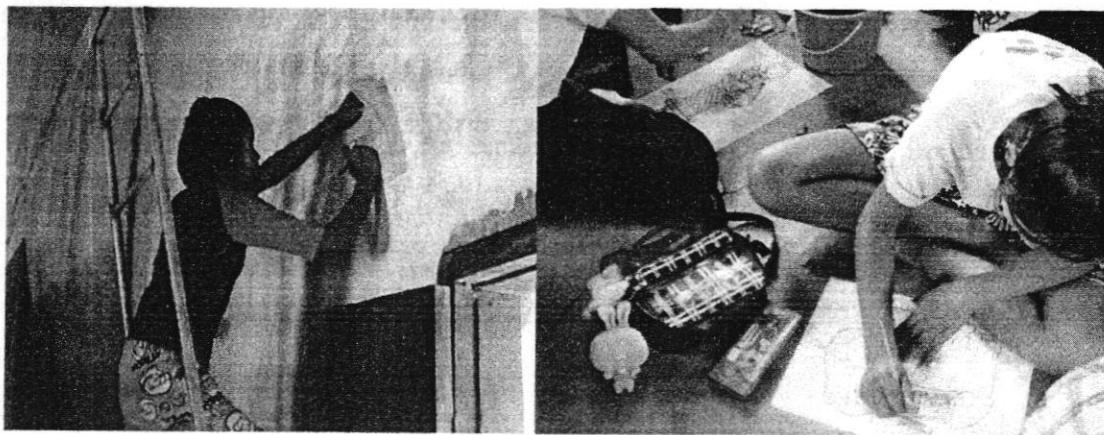

ผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนทั้งหญิงและชาย พร้อมอาจารย์อีก 2 ท่าน ได้ช่วยกันทำความสะอาดพื้น ทำความสะอาดผนังเพื่อลอกเอาสีพลาสติกที่ทาที่บนสุปแต้มและทำความสะอาดตำแหน่งที่มีคราบสกปรกจากน้ำฝนและชันกออก

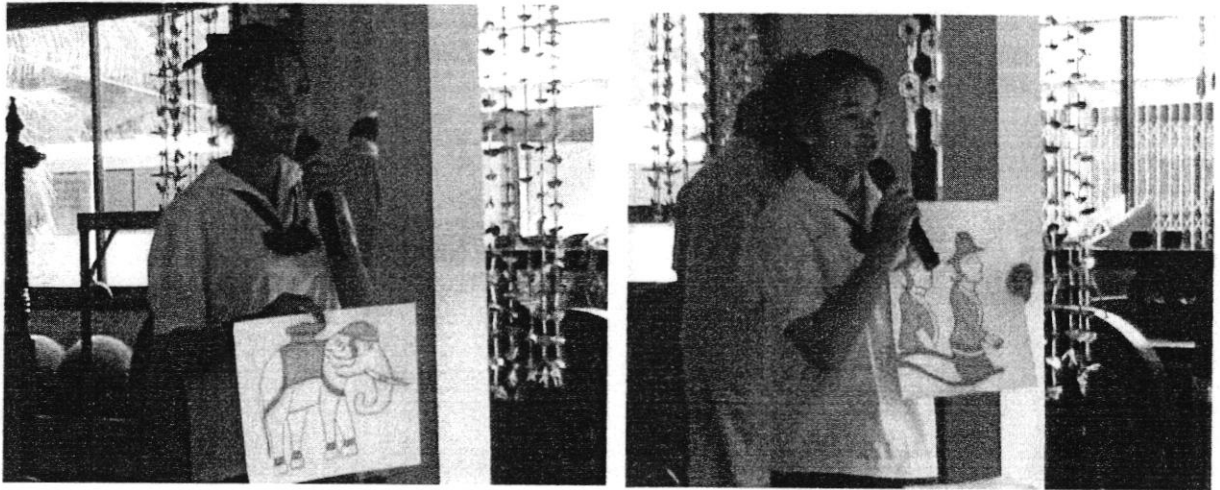
ภาพผนังภายในถ้ำ หลังทำความสะอาด
สะอาดเป็นภาพพระรามทรงรถ
จากเรื่องรามเกียรติ์

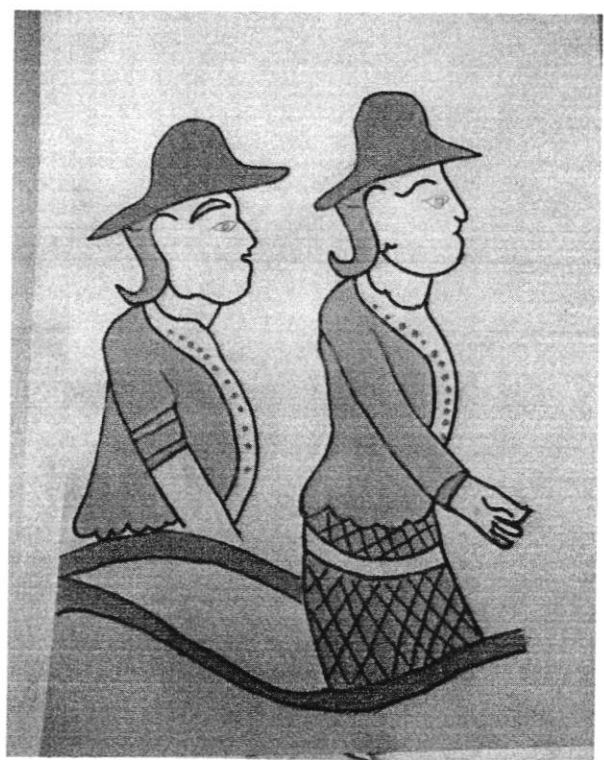
ฝึกปฏิบัติการทดลองให้นักเรียนคัดลอกชูปแต้ม ศึกษาโครงสร้างของจริงและวิธีการลงสีบนกระดาษ
สำหรับตัวละครที่คัดลอกมาจากชูปแต้ม เพื่อปลูกฝังความสนใจและความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมและ
ศิลปกรรมอีสาน พร้อมประเมินดูว่านักเรียนผู้ใดมีความสนใจและมีฝีมือในการจะเป็นผู้ช่วยจิตรกรในการ
บูรณะฟื้นฟูชูปแต้มในปีต่อไป

5. สรุปผลการดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์ถ้ำและชูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้าน สำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”

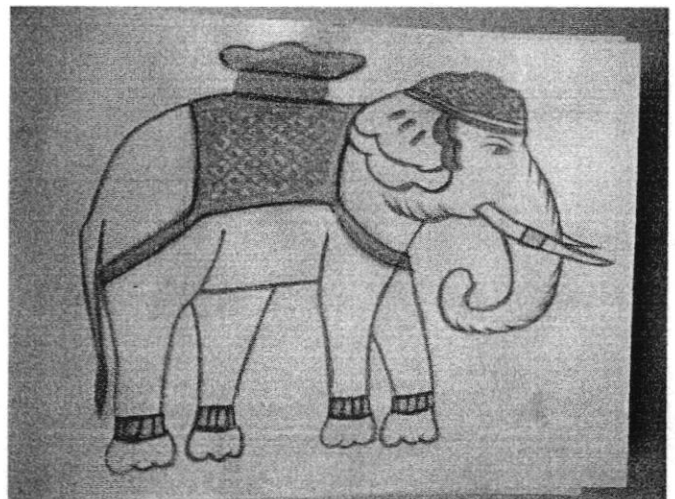
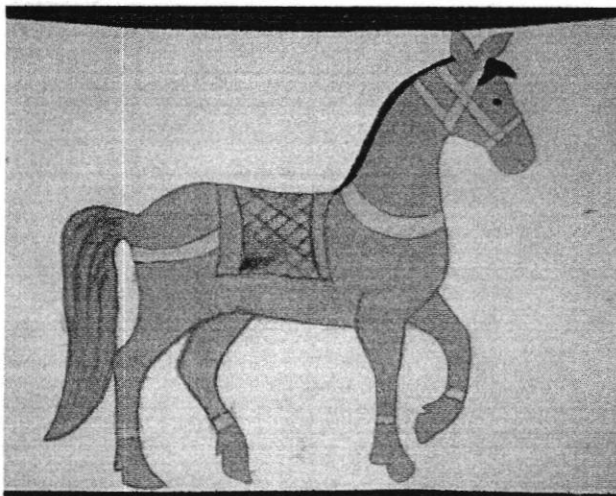
การอบรมเชิงปฏิบัติการ “ การอนุรักษ์ถ้ำและชูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ” สำเร็จลุล่วงไปเป็นอย่างดีเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2553
ซึ่งการดำเนินงานทั้งหมดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ (ไม่น้อย
กว่าร้อยละ 80) โดยมีผู้ร่วมโครงการ คิดเป็นจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการเฉพาะพื้นที่เดียวเท่ากับร้อย
ละ 105 จึงเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 5

นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม นำเสนอผลงาน

ผลงานการคัดลอกูปแต้ม (จิตรกรรมฝาผนัง) และลงสี โดยนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ผลงานการคัดลอกซูปแต้ม (จิตรกรรมฝาผนัง) และลงสี โดยนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ในการดำเนินการในครั้งนี้ ได้มีการนำเสนอผลงานการคัดลอกซูปแต้ม และทดลองลงสี ในเนตสีใกล้เคียงกับของจริง ภายใต้การดูแลของวิทยากร อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถดำเนินการได้ แล้วเสร็จทุกผนัง จะต้องมีการดำเนินการต่อไปงบประมาณ 2554 ต่อไป ทั้งตัววัดความสำเร็จของโครงการ สำหรับผลงานที่ได้ดำเนินในโครงการที่จะได้รับรางวัลในระดับประเทศ ก็จำเป็นต้องรอให้ผลงานการอนุรักษ์ซูปแต้มแล้วเสร็จ

อนึ่ง ผลการดำเนินงานได้พบประเด็นที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

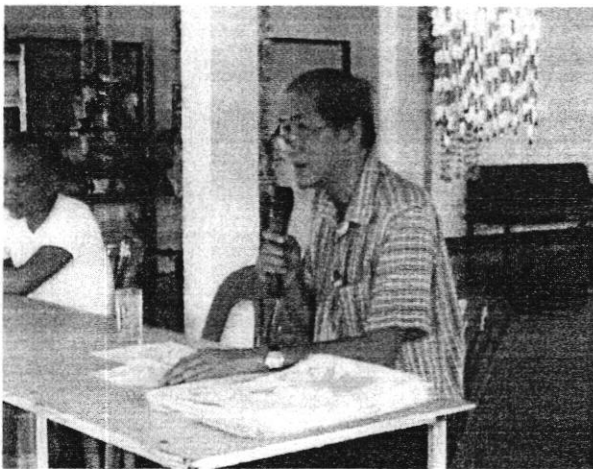
1. ประชาชนและเยาวชน มีความสนใจการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ดังแสดงได้ด้วยจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีจำนวนเกินที่กำหนดไว้ และไม่เหน็ดเหนื่อยแม้จะอบรมหลายวัน แต่กลับชักชวนคนในครอบครัวและผู้รู้จักมาดูงานอีกด้วย

2. อาจารย์เห็นคุณค่าของศิลปกรรมท้องถิ่น และสามารถนำไปต่อยอดในการพัฒนาทางวิชาการและขอตำแหน่งทางวิชาการได้

3. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมในแนวทางการมีส่วนร่วมจากภาคีหลายฝ่าย เป็นการสร้างความรัก สามัคคี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม ทำให้สังคมเข้มแข็งและเอื้ออาทร

4. วัดยังคงเป็นศูนย์กลางจิตใจ และเป็นที่พักทางองค์ความรู้ท้องถิ่นแก่คนไทย นอกเหนือจากการเป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณ

นอกจากนี้ การดำเนินการฝึกอบรมในครั้งนี้ได้รับการบันทึกไว้ด้วยภาพถ่ายและวีดิทัศน์ ซึ่งจะได้ดำเนินการตัดต่อเพื่อเป็นสารคดีเพื่อการเรียนรู้และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมต่อไป และในโอกาสพิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การอนุรักษ์สืมและอุปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ทางโครงการได้รับเกียรติจาก รองศาสตราจารย์วิชิต คลังบุญครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ของคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มาเป็นผู้กล่าวปิดการอบรมและมอบเกียรติบัตรผ่านการฝึกอบรมแก่คณะครูอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 84 (บ้านสำราญเพี้ยฟาน) และชาวชุมชนบ้านสำราญ อีกด้วย

พิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การอนุรักษ์สืมและอุปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ได้รับเกียรติจาก รองศาสตราจารย์วิชิต คลังบุญครอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ของคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มาเป็นผู้กล่าวปิดการอบรมและมอบเกียรติบัตรผ่านการฝึกอบรมแก่คณะครูอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 84 (บ้านสำราญเพี้ยฟาน) และชาวชุมชนบ้านสำราญ

ถ่ายรูปหมู่ร่วมกัน ในวันพิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ " การอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้าน
สำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น "

บทที่ 4

การอนุรักษ์สืมและอุปแต้มอีสาน กรณีวัดยางขึ้นกได๋ บ้านยางขึ้นก อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี

1. การศึกษาประวัติความเป็นมาบ้านยางขึ้นกและสืมวัดยางขึ้นกได๋

วัดยางขึ้นกได๋ ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 บ้านยางขึ้นก อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี โดยบ้านยางขึ้นกมีประชากรอยู่ประมาณ 1,100 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยางขึ้นก ได้เล่าถึงประวัติหมู่บ้านและวัดไว้เป็นเลาๆ เท่าที่สืบถามประวัติจากผู้เฒ่าผู้แก่และสืบค้นมาได้ว่า ชุมชนบ้านยางขึ้นกนั้น เกิดขึ้นพร้อมกับเมืองอุบลราชธานี โดยครอบครัวไพร่พลลูกหลานพระวอพระตา ตั้งบ้านเรือนอยู่ดงอู่ผึ้ง ห้วยแจระแม ส่วนหนึ่งจะแตกออกมาอยู่ตามหมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ และบ้านยางขึ้นกเป็นชุมชนที่อพยพต่อมาจากบ้านลาก หนองบ่ (อ.เมือง) เดิมมาตั้งหมู่บ้านอยู่บริเวณตรงข้ามป่าช้าปัจจุบัน ต่อมาประมาณ 60-70 ปี เกิดโรคระบาดในหมู่บ้าน จึงได้อพยพมาตั้งบ้านเรือน และวัดยางขึ้นกได๋ ณ หมู่บ้านปัจจุบัน ประมาณ พ.ศ. 2392 ซึ่งวัดยางขึ้นกได๋ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้านมีสืม (โบสถ์) ก่อสร้างตามแบบกรุงศรีสัตนาคนหุต (กรุงเทพฯ) หรือจำปาศักดิ์ เป็นวัดที่ชาวบ้านยางขึ้นกและบ้านใกล้เคียงให้ความเคารพนับถือมากอีกวัดหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์หมู่บ้านยางขึ้นก (อาจารย์โรงเรียนบ้านยางขึ้นก, ไม่ระบุปี) ได้มีการศึกษาโดยละเอียด ได้ระบุไว้ว่า

“ ประวัติความเป็นมาบ้านยางขึ้นก ”

ดินแดนที่เป็นพื้นที่ของจังหวัดอุบลราชธานี ในปัจจุบันแต่เดิมเป็นที่อยู่อาศัยของคนป่าที่สืบเชื้อชาติสายมาจากเขมร ดังที่ปรากฏในพงศาวดาร หัวเมืองมณฑลอีสานว่า “เดิมพื้นที่ในมณฑลลาวกาวนี้ ปัจจุบันเป็นพื้นที่ของจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม และเมืองจำปาศักดิ์ เมื่อก่อนจุลศักราชได้ 100 ปี ก็เป็นทำเลป่าดงซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนป่า อันสืบเชื้อสายมาจากเขมร ต่อมาเรียกกันว่าพวกข่า ส่วย กวย ซึ่งมีอยู่ริมฝั่งโขงตะวันออก ณ บัดนี้”

นอกจากชนชาติขอมแล้ว ในเวลาต่อมาก็ได้มีชนชาติอื่นอพยพเข้ามาปะปนอยู่อาศัยในท้องที่จังหวัดอุบลราชธานีด้วย เช่น อพยพมาจากกรุงเทพฯ เมื่อศตวรรษที่ 20 ซึ่งเกิดจลาจลแย่งชิงอำนาจกัน ราษฎรก็ได้อพยพลงมาอยู่ตามพื้นที่มณฑลลาวกาว กระจายกระจ่ายกันอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำโขง โดยการแยกย้ายกันตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่อุดมสมบูรณ์ บุคคลที่เป็นที่นับถือของชุมชน ก็ได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้า ทำหน้าที่ปกครองดูแลชุมชนให้สงบสุข

บ้านยางขึ้นก เป็นหมู่บ้านที่เกิดขึ้นพร้อมกับเมืองอุบลราชธานี จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าสืบต่อกันมา ว่าครอบครัวไพร่พลลูกหลานพระวอพระตา ตั้งบ้านเรือนอยู่ดงอู่ผึ้ง ห้วยแจระแม ส่วนหนึ่งจะแตกออกมาอยู่ตามหมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ และบ้านยางขึ้นกเป็นชุมชนที่อพยพ

ต่อมาจากบ้านลาก หนองบัว (อ.เมือง) เดิมมาตั้งหมู่บ้านอยู่บริเวณตรงข้ามป่าช้าปัจจุบัน ซึ่งคนสูงอายุมักจะเป็นร่องรอยของวัดเก่า และที่ห้วยวังโนจะมีลิ่มน้ำตั้งอยู่

อยู่ต่อมาประมาณ 60-70 ปี เกิดโรคระบาดในหมู่บ้าน ชาวบ้านเรียกกันว่า “บ้านเดือด” จึงได้อพยพมาตั้งบ้านเรือน ณ หมู่บ้านปัจจุบัน ประมาณ พ.ศ. 2392 โดยมาเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งจะตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณหมู่ที่ 10 ปัจจุบัน และอีกกลุ่มจะอยู่บริเวณใกล้หนองหว้า คือหมู่ที่ 1 เรียกกันเองว่า คุ่มหนองหว้า ต่อมาบ้านเมืองเจริญขึ้น จึงเคลื่อนย้ายมาใกล้ถนนหลวงและโรงเรียน

ชื่อบ้านยางขึ้นก

บริเวณที่ตั้งหมู่บ้าน มีต้นยางนาขนาดใหญ่ล้อมรอบ มีฝูงนกนานาชนิดอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากบริเวณ ใกล้ๆ เป็นชายทุ่งมีแหล่งน้ำขังตลอดปี หนองส้างถ่อ หนองตู่ นกมาอาศัยตัยันยางแล้วขีวราตรดไว้เป็นจำนวนมาก ถือเป็นภูมิสถานที่เหมาะสม และอุดมสมบูรณ์ มีต้นยาง มีนก มีขึ้นก จึงตั้งชื่อว่า บ้านยางขึ้นก บ้านยางขึ้นก เดิมมีตามแสง (ก้านัน) หรือพ่อบ้านปกครอง ขึ้นกับอำเภอบึงโขงใน เมื่อคราวปรับปรุงการปกครองส่วนภูมิภาคครั้งใหญ่ สมัยรัชกาลที่ 5 ในราว พ.ศ. 2443 ได้กำหนดเป็นตำบลยางขึ้นก โดยมีขุนสีหนาทเป็นกำนันคนแรก และมีผู้ปกครองหมู่บ้านตามลำดับดังนี้

1. ขุนสีหนาท	เป็นกำนันคนแรก
2. ขุนเทพสุรินทร์	เป็นกำนัน
3. นายกง ธงศรี	เป็นกำนัน
4. นายยู อุ่นจิต	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
5. ขุนพรหมเทพ	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
6. นายบุญ ธงศรี	เป็นกำนัน

ต่อมา พ.ศ. 2468 ทางราชการได้แยกการปกครองเป็น 2 หมู่บ้าน คือ บ้านยางขึ้นก หมู่ที่ 1 (คุ่มหนองหว้า) บ้านยางขึ้นก หมู่ที่ 2 (คุ่มหนองบักแกว)

- หมู่ที่ 1 ผู้ใหญ่บ้านคือ
1. นายบุญ เครือศรี
 2. นายผิว อุ่นจิต
 3. นายถ่อน ประทุม
 4. นายประสิทธิ์ จันทรโยธา
 5. นายมงคล จันทรหอม

- หมู่ที่ 2 ผู้ใหญ่บ้านคือ
1. นายอ่อนดา ธงศรี
 2. นายเต็ม อุ่นจิต
 3. นายทองใส ธงศรี

ปี พ.ศ. 2536 ทางราชการได้แยกการปกครอง หมู่ที่ 2 เป็น 2 หมู่ คือ บ้านยางขึ้นก หมู่ที่ 10 หมู่ที่ 2 ผู้ใหญ่บ้านคือ นายทองคำ ประทุม (คุ่มบ้านใหม่ อยู่ด้านเหนือถนนแจ้งสนิท) หมู่ที่ 10 ผู้ปกครองคือ นายจินดา ธงศรี เป็นกำนัน ปัจจุบันบ้านยางขึ้นก แบ่งการปกครองออกเป็น 3 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 นายมงคล จันทรหอม	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 2 นายทองคำ ประทุม	เป็นผู้ใหญ่บ้าน
หมู่ที่ 10 นายจินดา ธงศรี	เป็นกำนันตำบลยางขึ้นก

คำขวัญบ้านยางขึ้นก

คำพูดไว้หวาน ชาวบ้านไผ่ดี มีป่าชุมชน

ชื่นชมหนองสองพี่น้อง ท้องถิ่นข้าวงาม ลือนามบ่อเกลือ มากเหลืองานเสริม

สถานที่ตั้งหมู่บ้าน

บ้านยางขึ้นก มี หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 10

ตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเขื่องใน ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 23 ถนนแจ้งสนิท (สายอุบลราชธานี-ยโสธร) ประมาณ 6 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดบ้านคูน้อย บ้านศรีสุข ตำบลศรีสุข

ทิศใต้ ติดบ้านนาตุน ตำบลเขื่องใน และบ้านวังแร่ ตำบลสร้างก่อ

ทิศตะวันออก ติดบ้านนาตุน ตำบลเขื่องใน และบ้านคำสมอ ตำบลยางขึ้นก

ทิศตะวันตก ติดบ้านผักแว่น ตำบลยางขึ้นก และบ้านกอน้อย ตำบลยางขึ้นก

การคมนาคม

การเดินทางโดยรถยนต์สะดวกรวดเร็ว มีรถโดยสารสาย อุบลราชธานี – กรุงเทพฯ ผ่านตลอดวัน (เส้นทางหลวงหมายเลข 23)

ลักษณะภูมิประเทศ

โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม และที่ดอนเป็นป่าโปร่ง พื้นที่ส่วนใหญ่ทำนา และทำสวนผัก ผลไม้

ลักษณะภูมิอากาศ

อากาศค่อนข้างร้อนในฤดูแล้ง และค่อนข้างหนาวในฤดูหนาว ฝนตกชุกในเดือน มิถุนายน ถึงเดือน กันยายน เฉลี่ยมีฝนตกประมาณ 80 วัน ชาวบ้านทำนาโดยอาศัยน้ำฝน

ลักษณะของประชากร

คนในหมู่บ้านก็จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ชาวบ้านทั้งสามหมู่ นับถือพุทธศาสนา ชอบทำบุญ ประชากรในชุมชนเป็นคนเชื้อชาติไทย สัญชาติไทย ผู้สูงอายุก็เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกหลานได้เรียนรู้สืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน

จำนวนประชากร

หมู่ที่ 1 จำนวน 100 ครัวเรือน มีประชากร 458 คน

หมู่ที่ 2 จำนวน 60 ครัวเรือน มีประชากร 304 คน

หมู่ที่ 3 จำนวน 60 ครัวเรือน มีประชากร 374 คน

รวม 221 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 1,136 คน

ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี

ชาวบ้านยางขึ้นกปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ซึ่งมีมาตั้งแต่โบราณกาล คือ ปฏิบัติตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ ประเพณีต่าง ๆ ก็ปฏิบัติเหมือนภาคอีสานที่ถือปฏิบัติกัน แต่ที่เด่นชัดมากก็คือ สำเนียงภาษาพูดของบ้านยางขึ้นกจะไม่เหมือนชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียง จะมี

สำเนียงที่ไพเราะ อ่อนหวาน เช่น จะเรียกน้อง ก็จะพูดว่า “อู้” แทนคำว่า “น้อง” ถ้าคนมีอายุจะพูดกับลูกหลาน ก็จะพูดคำว่า “คำ” แทน คำว่า “ลูกหลาน” บ้าน “ยาง” ก็จะออกเสียงเป็น บ้าน “หย่าง”

การแต่งกาย ผู้ชายจะนุ่งผ้าโสร่ง มีสีสันท่างๆ ที่สวยงาม ผ้าขาวม้าคาดเอว หรือคล้องไหล่ ส่วนผู้หญิงนุ่งผ้าฝ้ายและผ้าไหม เสื้อแขนสั้น หรือแขนกระบอก ถ้าไปทำบุญที่วัด ส่วนมากก็จะใช้สีขาว ถ้างานบุญบวชนาค บุญเทศกาลต่างๆ ก็จะใส่เสื้อผ้าที่สีสันทสวยงาม ผ้าสไบสีขาว และผ้าลายขิดมีชาย (ภาษาชาวบ้านเรียกว่าผ้ามีตีน) ผ้าขาวม้าที่หมู่บ้านทอขึ้นก็จะนำมาเสริม ตกแต่งในงานพิธีต่างๆ ให้สวยงาม จะมีลาย หลากสี ลายขาวดำดูเด่น และสวยงามมาก ชาวบ้านจึงรักษาประเพณีมาจนถึงลูกหลานทุกวันนี้ ”

สำหรับการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมของสิมเก่าวัดยางขึ้นกได้นั้น สิมหลังนี้มีแผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่ออิฐฉาบปูน มีมุขโถงด้านหน้าเป็นเครื่องไม้ หลังคาทรงจั่ว เดิมมุงหลังคากระเบื้องดินขอ ดังจะเห็นหลักฐานที่ตกค้างบริเวณซุ้มหน้าต่าง รูปแบบของสิมมีลักษณะสิมแบบอีสาน เมืองอุบลราชธานี โดยเฉพาะ ที่มีคล้ายคลึงกับสิม วัดแจ้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

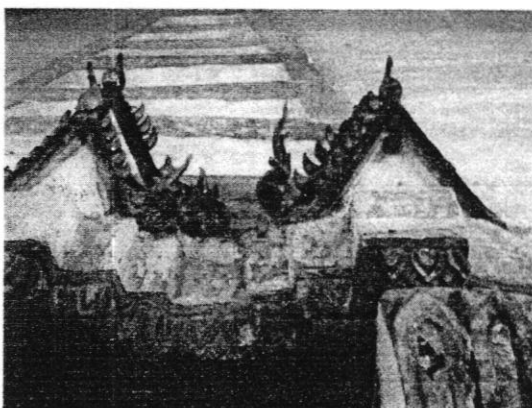
สำหรับสิมวัดยางขึ้นกได้นี้ มีความน่าสนใจเป็นพิเศษ เนื่องด้วยปรากฏงานไม้แกะสลักประดับงดงาม ไม่ว่าจะเป็นมุขด้านหน้า ซุ้มประตูหน้าต่างและคันทวย ทั้งมีการประดับตกแต่งด้วยกระจกเงาหลายสี และยังคงมีรูปปั้นประดับปรากฏอยู่ภายนอกสิม ตามแบบอย่างสิมอีสานที่ได้รับอิทธิพลจากเวียงจันทน์ ด้วยเส้นสายและสีสันทที่ใช้น่าจะสร้างขึ้นในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งน่าจะได้ศึกษาเทียบเคียงได้กับฝีมือจิตรกรรมภายในสิมวัดทุ่งศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานีต่อไป โดยมีความแตกต่างคือ สิมวัดทุ่งศรีเมือง มีการเขียนรูปปั้นภายนอกตามอย่างศิลปกรรมรัตนโกสินทร์ ส่วนสิมวัดยางขึ้นก แม้รูปแบบอาคารจะรับอิทธิพลรัตนโกสินทร์ แต่การเขียนรูปปั้นกลับเขียนภายนอกแบบล้านช้าง และที่สำคัญคือเป็นเรื่องราวในวิถีชีวิต มีภาพสัปดน แต่น่าเสียดายว่า ภาพสัปดนเหล่านั้น เพิ่งถูกเจ้าอาวาสรูปก่อนลบไป เนื่องจากอาจไม่เข้าใจถึงประเพณีที่จิตรกรต้องการสื่อให้ผู้ชมทราบ

สำหรับภายในยังเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทองบนฐานชุกชีแบบอีสาน รวมทั้งโดยมีพระไม้ทรงเครื่องปิดทองงดงามมาก และพระหินทรายแกะสลักอยู่บนฐานชุกชีด้านข้างด้วย แม้ส่วนหนึ่งของพระไม้จะถูกขโมยไป แต่ก็ยังมีหลงเหลืออยู่ให้ศึกษา

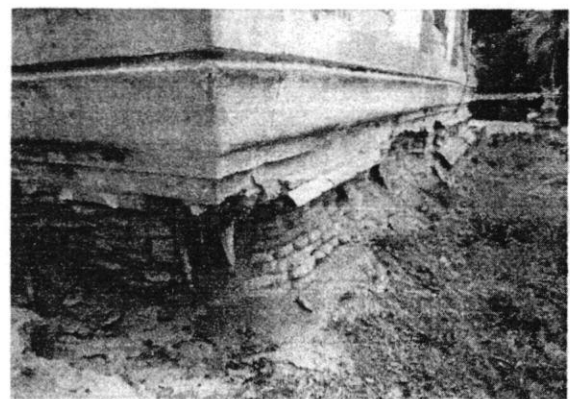
เนื่องด้วยรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ฝีมือช่าง และประวัติของสิมที่อยู่คู่กับการตั้งหมู่บ้านยางขึ้นก นับได้ว่าสิมหลังนี้เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญของอำเภอเขื่องใน และจังหวัดอุบลราชธานีได้ แต่เนื่องจากความชำรุดทรุดโทรม จึงควรได้รับการอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์ให้กลับมาสวยงามทรงคุณค่าแก่ชุมชน จังหวัดและภูมิภาคต่อไป

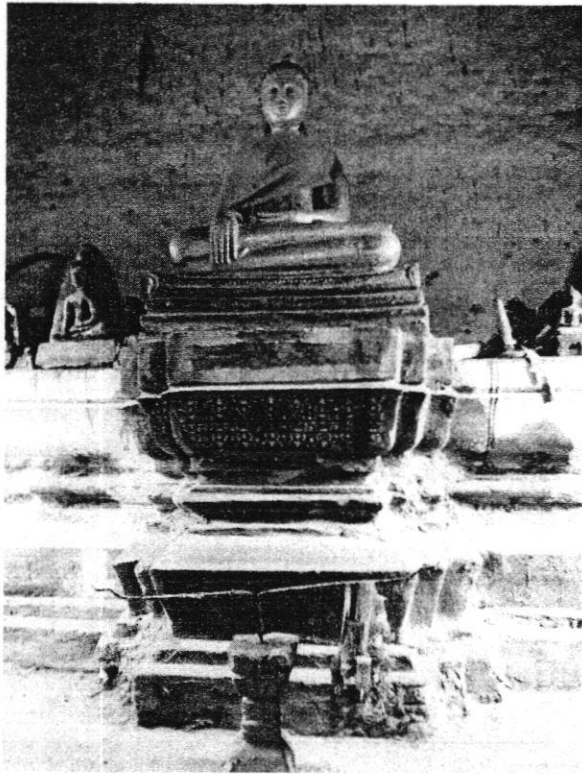
สิมเก่า วัดยางชันกใต้ บ้านยางชันก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี นับเป็นมรดกทางสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่กว่า 150 ปี ในรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากภาคกลาง แสดงถึงพัฒนาการของจังหวัดอุบลราชธานี แต่ปัจจุบันได้รับการปล่อยปละละเลยจนมีสภาพชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก

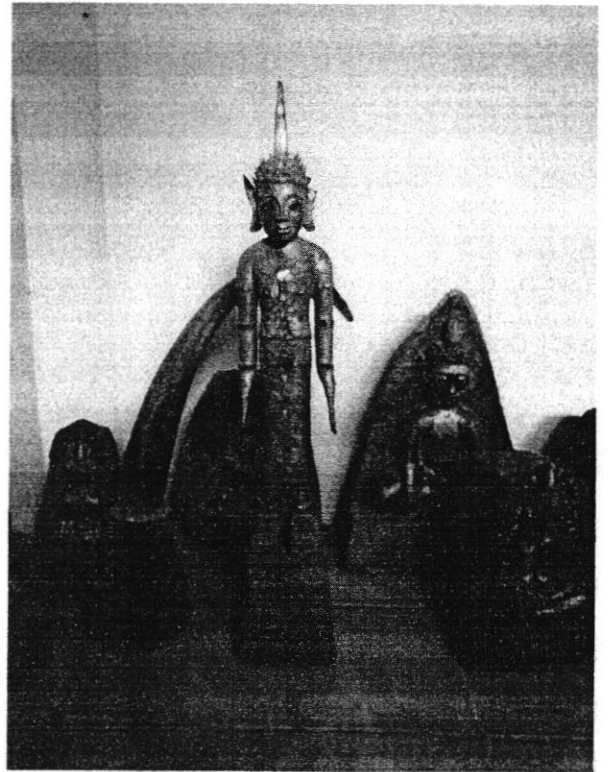
การตกแต่งผนังด้วยการเขียนสีและประดับกระจกเงาเรียบ อายุกว่าร้อยปี นับว่าหาได้ยากยิ่งนักที่ยังคงหลงเหลืออยู่ ดังปรากฏอยู่ที่บริเวณซุ้มประตูทางเข้าสิมเก่าวัดยางชันกใต้

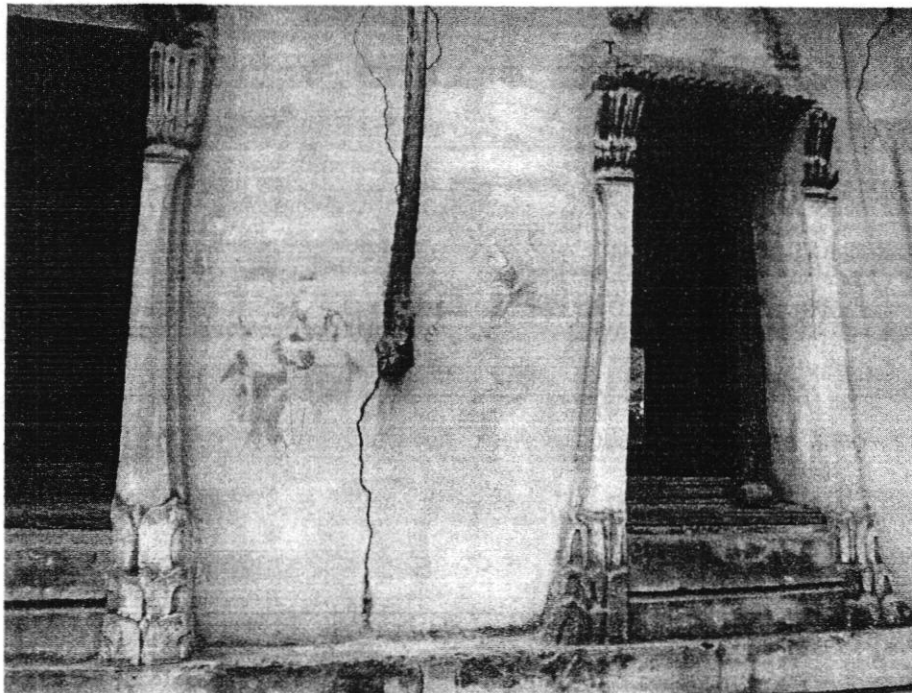
สภาพการชำรุดของส่วนฐานอาคาร ที่ชาวบ้านบอกว่าเกิดจากการลักลอบขุดหาวัตถุโบราณ จนทำให้อิฐเปลือก น้ำฝนเข้าไปกัดเซาะทำลายอิฐและเสาไม้มุมและกลางผนังอาคาร จนส่งผลให้ผนังร่วงโดยรอบ

พระประธานภายในสิมเก่า วัดยางขึ้นกได
ซึ่งเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปิดทองบนฐานชุกชิ่งดงาม

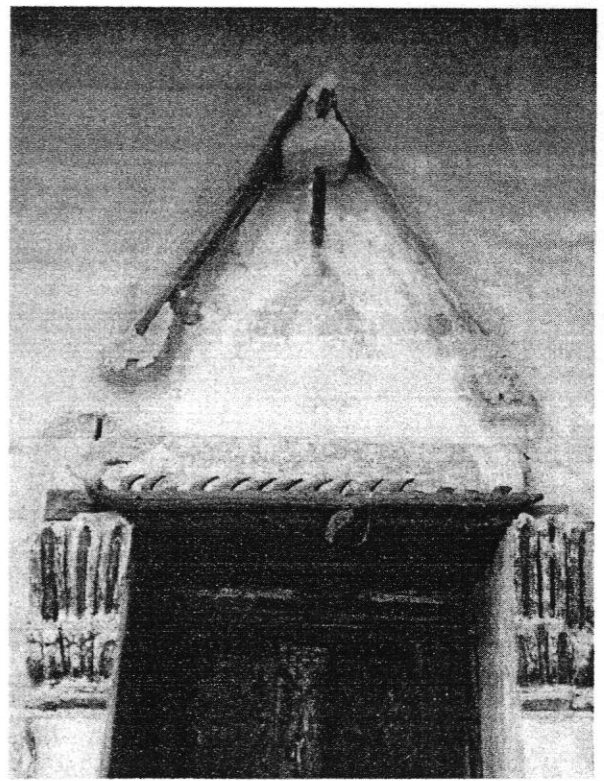
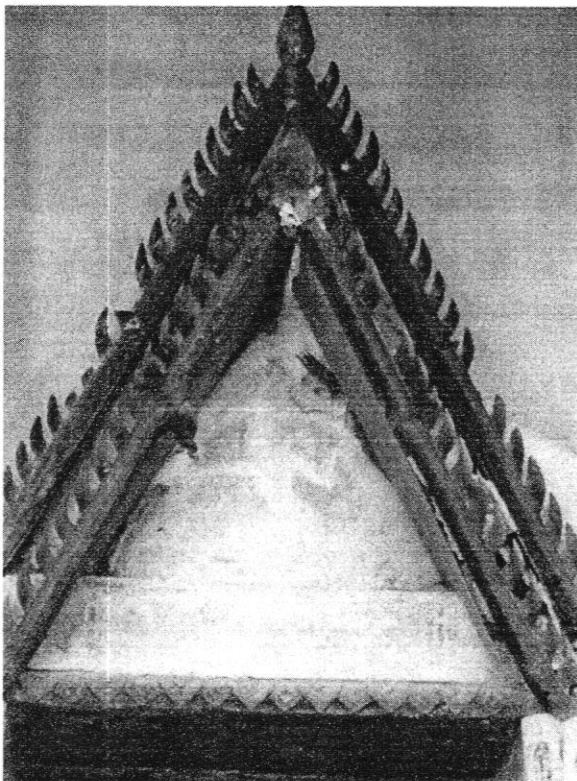
พระพุทธรูปไม้ทรงเครื่อง และพระหินทรายแกะสลักที่เคย
อยู่ภายในสิมเก่า วัดยางขึ้นกได ปัจจุบันจำเป็นต้องย้าย
มาเก็บไว้ในห้องมิดชิดเพื่อการรักษาความปลอดภัย

อุบถัม ที่ปรากฏหลงเหลืออยู่บนผนังภายนอกเพียงด้านเดียวของสิมเก่า วัดยางขึ้นกได บ้านยางขึ้นก
อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี แสดงถึงฝีมือชั้นสูงของจิตรกรผู้วาด และเจดีย์ที่ใช้คือแดงดำบ่งชี้ว่าเป็น
การวาดจิตรกรรมฝาผนังในลักษณะที่นิยมตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ภาพขยายของรูปแต้ม ที่ปรากฏ
หลงเหลืออยู่บนผนังภายนอกของ
สิมเก่า วัดยางซิ่นกใต้ บ้านยาง
ซิ่นก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัด
อุบลราชธานี แสดงถึงลักษณะ
เครื่องแต่งกายในวิถีชีวิตของ
ช่วงเวลา ที่น่าจะเป็นสมัยต้น
รัตนโกสินทร์ ราวรัชกาลที่ 3-4

ร่องรอยรูปแต้ม ที่ยังปรากฏอยู่ภายใต้ซุ้มหน้าต่างที่ทำขึ้นจากไม้แกะสลักงดงามอย่างยิ่ง
ของสิมเก่า วัดยางซิ่นกใต้ บ้านยางซิ่นก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุบลราชธานี

2. ผลการดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดยางขึ้นกได๋ บ้านยางขึ้นก อำเภอลือโขงใน จังหวัดอุบลราชธานี ”

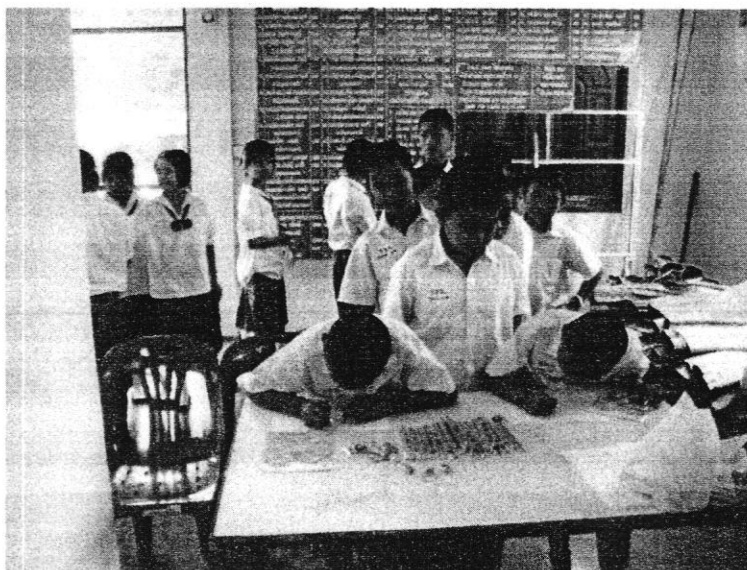
การดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดยางขึ้นกได๋ บ้านยางขึ้นก อำเภอลือโขงใน จังหวัดอุบลราชธานี ” ได้มีการประกอบกิจกรรม ซึ่งมีกิจกรรมย่อยดังนี้

2.1 การฝึกอบรม: การลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม ณ หอแจก (ศาลา) วัดยางขึ้นกได๋

ศุกร์ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 เป็นวันวิสาขบูชา ที่วัดยางขึ้นกได๋ มิได้มีกิจกรรมประเพณีเนื่องในวันดังกล่าวเป็นพิเศษ รวมทั้งมิได้มีธรรมเทศนาแต่ประการใด แต่จะมีพระจากวัดที่ไม่มีอุโบสถมารวมตัวกันเพื่อสวดปาติโมกข์ในเวลาเย็น ส่วนเวลาเพล ชาวบ้านมีการนำอาหารมาถวายภัตตาหารเพล ทางโครงการฯ จึงได้จัดกิจกรรมพิเศษ คือการอบรมเชิงปฏิบัติการ “ การอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดยางขึ้นกได๋ บ้านยางขึ้นก อำเภอลือโขงใน จังหวัดอุบลราชธานี ” โดยในวันนี้มีพระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านยางขึ้นก ผู้อำนวยการ อาจารย์ นักเรียนโรงเรียนวัดยางขึ้นก และชาวบ้านยางขึ้นกมาเข้าร่วมประชุมกันจำนวนมาก เพื่อเข้ารับการอบรมจำนวน 63 คน ภายใต้วรรวมมือของบุคคลผู้เป็นแกนนำชุมชน ดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยางขึ้นก
2. กำนันตำบลโขงใน
3. พ่อใหญ่ทองใส อายุ 72 ปี ปราชญ์ชุมชนและอดีตผู้ใหญ่บ้าน
4. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของสืมเก่า วัดยางขึ้นกได๋
5. ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1
6. เจ้าอาวาสวัดยางขึ้นกได๋

พิธีเปิดการอบรม และธรรมเทศนา ได้เริ่มขึ้นในช่วงเช้าโดยเจ้าอาวาส วัดยางขึ้นกเหนือ (หลวงปู่ผาด) โดยเป็นการสวดมนต์และแสดงธรรมเทศนาอย่างย่อถึงอานิสงส์จากการเข้าร่วมประชุมกันในวันนี้ ต่อจากนั้นเป็นการบรรยาย ซึ่งจะกล่าวถึงในรายละเอียดในหัวข้อต่อไป ก่อนจะถวายสังฆทาน ปัจจัย และภัตตาหารอันสมควรแก่พระสงฆ์ โดยพร้อมเพรียงกัน

นักเรียนลงทะเบียนรับ
การฝึกอบรมเชิง
ปฏิบัติการ “ การอนุรักษ์
สืมและ ฮูปแต้มอีสาน
กรณีวัดยางขึ้นกได๋
บ้านยางขึ้นก อำเภอลือ
โขงใน จังหวัด
อุบลราชธานี ”

2.2 การบรรยาย

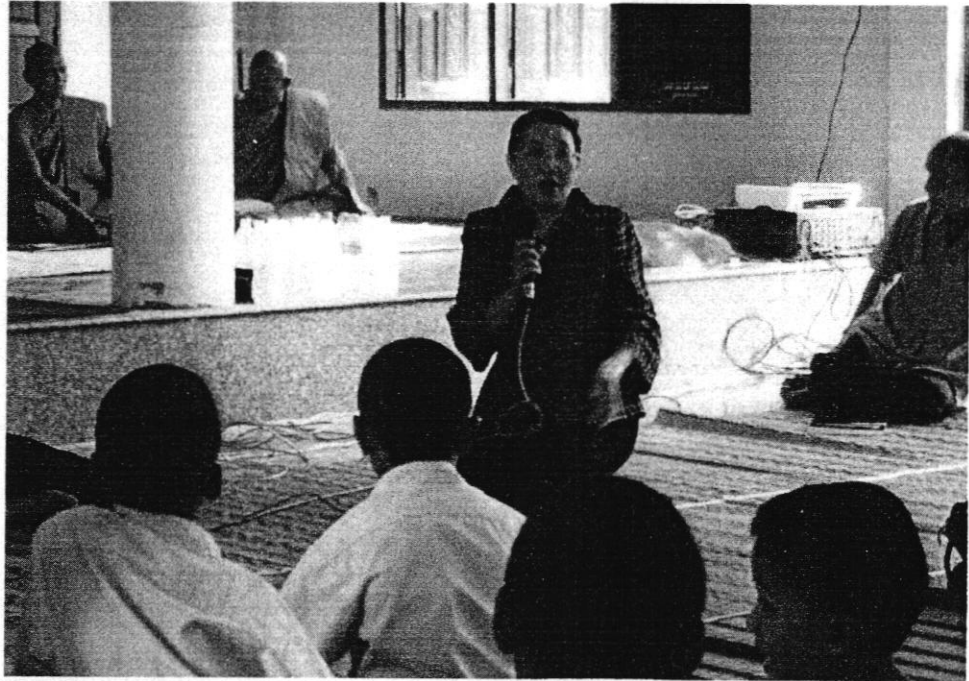
ในการอบรมเชิงปฏิบัติการนี้ วิทยากรจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ผลิตกันบรรยายอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมในหัวข้อและตามลำดับต่อไปนี้

1. รศ.ธาดา สุทธิธรรม บรรยายเรื่อง “ การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม ” พร้อมภาพประกอบ โดยได้เริ่มอธิบายถึงความเป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการ และกรณีศึกษาการอนุรักษ์สิมและซูปแต้มอีสาน ในจังหวัดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และอำนาจเจริญ โดยได้กล่าวถึงเทคนิควิธีในการนำมาใช้อนุรักษ์ ภายใต้แนวคิดของการมีส่วนร่วม ระหว่างภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาชนในพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งที่ผ่านมาเป็นการอนุรักษ์ศาสนา การในพื้นที่อีสานตอนบนเป็นส่วนใหญ่ ครั้งนี้เป็นโอกาสที่ดีที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดเก่าแก่ มีศิลปะสถาปัตยกรรมที่ยังคงรูปแบบดั้งเดิมไว้เป็นอย่างดี แต่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม จะได้รับการอนุรักษ์ในแนวทางการมีส่วนร่วม จากภาคีภาควิชาการ จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีกับภาคประชาชน คือชาวมุขมชน บ้านยางขึ้นก อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี

นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงการประเมินคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และสถาปัตยกรรมของมรดกทางสถาปัตยกรรมอีสาน ที่ปรากฏอยู่ในจังหวัดต่างๆ ซึ่งบางแห่งอาจมีปราสาทหินในสายอารยธรรมเขมร ซึ่งจัดเป็นโบราณสถานอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร ส่วนสถาปัตยกรรมพื้นบ้าน โดยเฉพาะของชนเผ่าไทที่อพยพมาจากประเทศลาว ปัจจุบันยังคงปรากฏและมีการใช้งานอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ในภาคอีสาน แม้บางส่วนจะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ แต่มีอีกเป็นจำนวนมาก ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม เช่น สิมวัดยางขึ้นกได้ ที่ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน แต่มีสภาพชำรุดทรุดโทรม จึงเป็นบทบาทของประชาชนในการอนุรักษ์ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

2. ดร.ศักดิ์ชาย ลีक्षा บรรยายเรื่อง “ มรดกวัฒนธรรมอีสาน ” ได้อธิบายถึงความสำคัญของสิมวัดยางขึ้นกได้ ซึ่งเป็นกรณีศึกษาหนึ่งในงานวิจัยเรื่องงานแกะสลักไม้ลุ่มแม่น้ำโขง ที่อาจารย์ได้ดำเนินการเสร็จและมีการเผยแพร่เป็นหนังสือแล้ว ทำให้ขณะนี้ผู้รู้จักและสนใจที่จะมาศึกษาศิลปะสถาปัตยกรรมที่วัดยางขึ้นกได้มากขึ้น แต่เนื่องจากสิมและซูปแต้มยังไม่ได้รับการอนุรักษ์ จึงมีสภาพชำรุดทรุดโทรม และเสี่ยงต่ออันตราย ที่ขึ้นส่วนเครื่องบนหลังคาจะตกลงมาเป็นอันตรายแก่ผู้เข้ามาเที่ยวชมหรือศึกษาหาความรู้ นอกจากนี้ภายในสิมยังมีพระพุทธรูปไม้และพระพุทธรูปหินทรายแกะสลักซึ่งเป็นของเก่าจำนวนมาก บางส่วนได้นำไปเก็บรักษาไว้ในห้องใส่กุญแจ เนื่องจากเคยมีการมาลักขโมยไปแล้วครั้งหนึ่ง แต่ก็ยังมีส่วนหนึ่งที่ยังหลงเหลืออยู่ภายในสิม ซึ่งเป็นพระหินทรายแกะสลัก

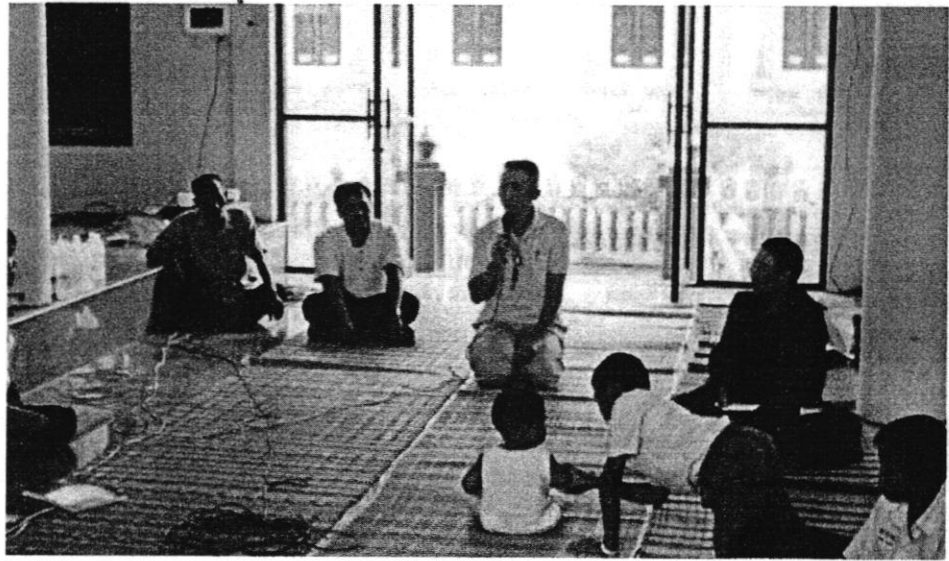
3. ดร.สิทธิชัย สมานชาติ บรรยายเรื่อง “ ซูปแต้ม: จิตรกรรมฝาผนัง มรดกอีสาน ” ได้อธิบายถึงลักษณะซูปแต้มอีสาน ซึ่งมีปรากฏบนผนังสิม แต่น่าเสียดายที่วัดยางขึ้นก หลงเหลือเพียงเลือนรางอยู่ด้านเดียว แต่ก็ปรากฏว่าเป็นภาพที่เก่าแก่ ฝีมืองดงามมาก มีการใช้เนตสีแดงและดำ แสดงลักษณะภาพเขียนในสมัยอยุธยาถึงยุคต้นรัตนโกสินทร์ ซึ่งขณะนี้อาจารย์กำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาเกี่ยวกับซูปแต้มอีสานด้วย นอกจากนี้อาจารย์ยังได้พบพระคัมภีร์ซึ่งห่อไว้ในผ้าอย่างดีเก็บซุกไว้ในตู้ในสิม ซึ่งมีคุณค่าอย่างมาก เนื่องจากผ้าห่อพระคัมภีร์ส่วนหนึ่งเป็นผ้าขิดโบราณ

รศ.ธาดา สุทธิธรรม บรรยายเรื่อง "การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม" โดยได้เริ่มอธิบายถึงความ
เป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการ และกรณีศึกษาการอนุรักษ์ส้มและอุปแต้ม้อีสาน ในจังหวัด
ต่างๆ และกล่าวถึงเทคนิควิธีในการนำมาใช้ออนุรักษ์ ภายใต้แนวคิดของการมีส่วนร่วมระหว่าง
ภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาชนในพื้นที่อนุรักษ์

ดร.ศักดิ์ชาย สิกขา บรรยายเรื่อง "มรดกวัฒนธรรมอีสาน" ได้อธิบายถึงความสำคัญของส้ม
วัดยางขึ้นไก่ ซึ่งเป็นกรณีศึกษาหนึ่งในงานวิจัยเรื่องงานแกะสลักไม้ลุ่มแม่น้ำโขง ที่อาจารย์
ได้ดำเนินการเสร็จและมีการเผยแพร่เป็นหนังสือแล้ว

ดร.สิทธิชัย สมานชาติ บรรยายเรื่อง “อุปแต้ม: จิตรกรรมฝาผนัง มรดกอีสาน” ได้อธิบายถึงลักษณะอุปแต้มอีสาน ซึ่งมีปรากฏบนผนังสิมวัดยางขึ้นกได้

2.3 การเสวนา เรื่อง “ทิศทางการอนุรักษ์สิมและอุปแต้ม กรณีวัดยางขึ้นกได้”

ในช่วงเสวนา เรื่อง “ทิศทางการอนุรักษ์สิมและอุปแต้ม กรณีวัดยางขึ้นกได้” (เพื่อการดำเนินงานในปีต่อไป) โดย ประชาคม วัด ชุมชนและ คณะวิทยากร จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้มีการดำเนินการเสวนาถึงทิศทางและการวางแผนสำหรับอนาคตในการอนุรักษ์สิมและอุปแต้มวัดยางขึ้นกได้ต่อไป โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยางขึ้นก (นายเสถียร ประกอบจันทร์) ได้ตั้งความหวังไว้ว่า ฝีมือของปู่ย่าตายายอยากให้รักษาไว้ แต่ที่ผ่านมายังทำไม่ได้ ถ้าคณะวิทยากรจะพาเห็ดพาทำในเชิงสถาบัน ในด้านเงินทุนทางมหาวิทยาลัยก็มีไม่มาก ให้ไ้บ้านช่วยกันก็น่าจะได้ ผู้อำนวยการยังได้กล่าวเสริมตอนหลังว่า หากนักท่องเที่ยวมาดูธรรมาสืบสิ่งของที่วัดเหนือแล้ว ก็สามารถแวะมาชมวัดได้ ชาวบ้านอาจเผาข้าวหลาม ขายอ้อย หรือผลิตภัณฑ์นารายได้เสริมมาให้ก็เป็นได้

กำนันตำบลเชียงโน (นายจินดา ธงศรี) เล่าว่า เมื่อ พ.ศ. 2520 ได้มาบวชในสิมวัดนี้ ขณะนั้นสิมยังสมบูรณ์ให้ทำวัตรได้ ลายไม้และอุปแต้มยังครบ แต่ถูกปล่อยให้เสื่อมโทรม เพราะขาดความรู้การอนุรักษ์ จึงสร้างหลังใหม่ การที่คณะอาจารย์มาในวันนี้ ให้มาช่วยกันคิดว่าจะร่วมมือกันอนุรักษ์อย่างไร มาช่วยกันทั้งแรงและทุนก็น่าจะมีปัญหา รู้สึกดีใจ

พ่อใหญ่ทองใส ปราชญ์ชุมชนและอดีตผู้ใหญ่บ้าน ระบุว่า สิมอยู่ในสภาพนี้มานาน และมีการซ่อมพระไม้ไป

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 (นายทองคำ ประประทุม) อธิบายว่าเมื่อก่อนด้านหน้าเป็นมุขดินขอ ที่เห็นปัจจุบันเป็นเสาคอนกรีต มีสังกะสีมุง พระไม้เสี่ยงต่อการถูกโขมยจึงมีการนำมาเก็บ

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 (นายสวาท แสงศรี) กล่าวว่า ขอขอบคุณถ้าอาจารย์ จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีจะมาพออนุรักษ์

หลวงปู่ผาด เจ้าอาวาสวัดยางช้างหนักเหนือ ซึ่งมาเป็นประธานในพิธีในวันนี้ กล่าวว่า การมา
เฮ็ด (มาทำ) ก็จะเป็นประโยชน์ เป็นสิ่งที่ดี

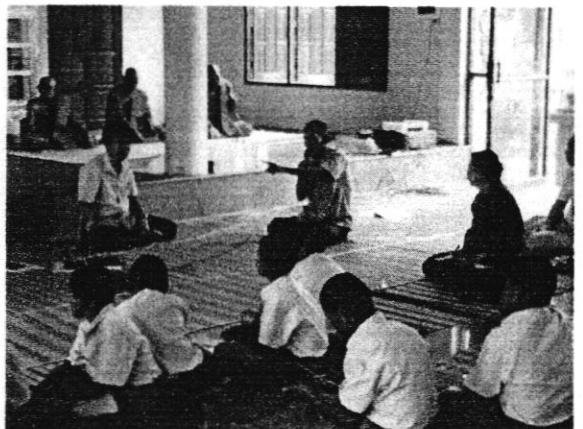
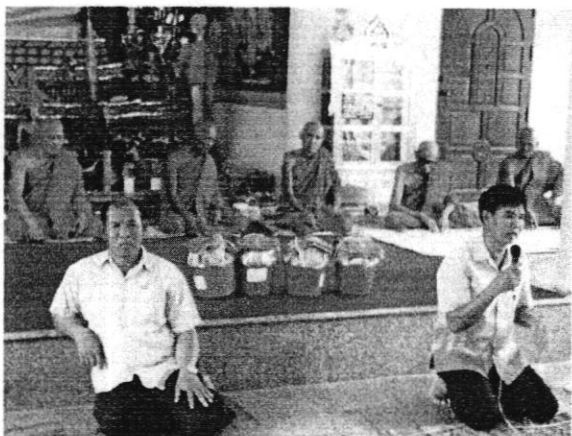
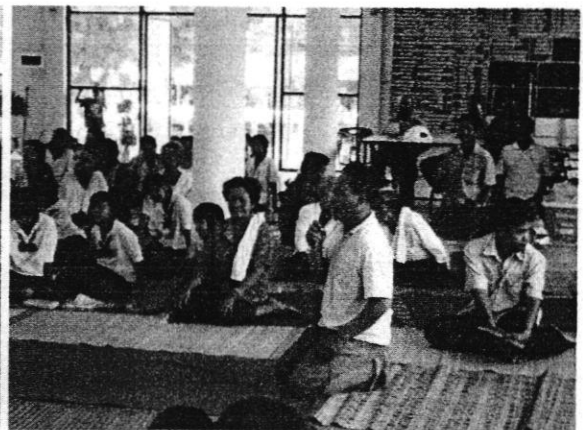
เจ้าอาวาสวัดยางช้างหนักได้ ไม่ขัดข้องที่จะมาอนุรักษ และยินดีให้มาซ่อมได้

คุณยายที (ตัวแทนผู้สูงอายุ) เห็นว่า การซ่อมสม มีผู้มาชี้ทางก็ดี

คุณยายสร้อย (ตัวแทนชุมชนฝ่ายหญิง) แสดงความคิดเห็นว่า ถ้าบูรณะของเก่า มีผู้นำ
แม่ก็จะร่วมทำ และขอขอบคุณ

ด.ช. ปพิชสิทธิ์ ทองสุข (ตัวแทนนักเรียนชาย) แสดงความคิดเห็นว่า อยากรักษาสิมไว้ให้อยู่
ได้นาน และถ้าช่วยได้ ก็จะช่วยทำความสะอาด

ด.ญ. อโนทัย โนนใหญ่ (ตัวแทนนักเรียนหญิง) ได้แสดงความคิดเห็นเช่นกันว่า ถ้าอนุรักษ
ได้ ก็อยากให้อยู่ได้นาน

การเสวนา เรื่อง “ทิศทางการอนุรักษสมและอุปถัมภ์ กรณีวัดยางช้างหนักใต้” โดย ประชาคม วัด ชุมชนและ
คณะวิทยากร จากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เพื่อกำหนดถึงทิศทางและการวางแผนสำหรับอนาคตในการ
อนุรักษสมและอุปถัมภ์วัดยางช้างหนัก

2.4 การฝึกปฏิบัติการ “การศึกษาทางศิลปะและสถาปัตยกรรมจิตรกรรมฝาผนัง”

เนื่องจากในปีแรกของการดำเนินการโครงการที่วัดยางขึ้นกันได้ ยังไม่สามารถจัดงบประมาณหรือเรียกรุหนทรัพย์เพื่อการอนุรักษ์ซ่อมแซมและชุบแถมได้ ในช่วงของการฝึกปฏิบัติการจึงมีการดำเนินการดังนี้

1. ทำความสะอาดสี
2. ย้ายโบราณวัตถุที่มีคุณค่าและเสี่ยงต่อการสูญหาย ได้แก่ พระหินทราย ห่อพระคัมภีร์ และเขาสัตว์ซึ่งเป็นเครื่องพุทธบูชา ซึ่งอยู่บนฐานพระประธาน ไปเก็บไว้ในห้องเก็บของ ซึ่งมีเหล็กดัดและกุญแจ ภายในศาลาการเปรียญ
3. ดำเนินการศึกษาและสถาปัตยกรรมสมัยวัดยางขึ้นกันได้ โดยการบันทึกด้วยภาพถ่าย
4. ดำเนินการศึกษาศิลปกรรมภายในวัด โดยการบันทึกภาพถ่าย ได้แก่ พระไม้ พระหินทราย ผ้าห่อพระคัมภีร์ ตู้พระธรรมลายรดน้ำ เครื่องใช้ ได้แก่ จันน้ำ (โถรงน้ำเกลี้ยง) โบราณซึ่งเก็บไว้ในกุฏิเจ้าอาวาส รวมทั้งเดินทางไปศึกษาศิลปกรรมของธรรมาสน์ที่วัดยางขึ้นกเหนือด้วย

ฝึกปฏิบัติการ “การศึกษาทางศิลปะและสถาปัตยกรรมจิตรกรรมฝาผนัง” โดยทำความสะอาดสี, ย้ายโบราณวัตถุที่มีคุณค่า, ศึกษาสถาปัตยกรรมสมัยวัดยางขึ้นกและศิลปกรรมภายในวัด

3. สรุปผลการดำเนินงาน “โครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มฮีสาน กรณียัตยางซึนไกไ้ บ้าน ยางซึนไก อำเภอเซียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ”

โครงการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มฮีสาน กรณียัตยางซึนไกไ้ บ้านยางซึนไก อำเภอเซียงใน จังหวัดอุบลราชธานี สำเร็จลุล่วงไปเป็นอยางดียั้งเมื่อวันทึ่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ซึ่การ ดำเนินงานท้งหมดได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ โดยมีผู้ร่วม โครงการ จำนวน 67 คน (จากทึ่กำหนดไว้ให้มีผู้เข้าร่วมโครงการท้งหมด 40 คน) หากคิดเฉพาะ พื้นที่เดียว คือ ยัตยางซึนไกไ้ คิดเป็นผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 175.9

อนึ่ สำหรับตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ สำหรับผลงานทึ่ได้ดำเนินในโครงการทึ่จะ ได้รับรางวัลในระดับประเทศ เป็นแผนการดำเนินงานในปีต่อไป

ความสำเร็จของโครงการ ยังแสดงได้จากความร่วมมือของประชาคมในการมุ่งสู่การอนุรักษ์ สืมและฮูปแต้มยัตยางซึนไกไ้ในปีต่อไป โดยได้มีความคิดริเริ่มในหมู่ประชาคมเอง ในการจัดตั้ง “ คณะกรรมการชุมชนเพื่อการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มยัตยางซึนไกไ้ ” ซึ่ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (ผ.ญ.บ.) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (ผ.ช.) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้อำนวยการโรงเรียน (ผ.อ.) สารวัตรกำนัน และประชาชนท้งไปท้งชายและหญิง จำนวนรวม 21 คน ดังมีรายชือต่อไปนึ่

คณะกรรมการชุมชนเพื่อการอนุรักษ์สืมและฮูปแต้มยัตยางซึนไกไ้

1. กำนันจินดา ธงศรี	ประธาน
2. ผ.อ.เสถียร ประกอบจันทร์	กรรมการ
3. ผ.ญ.บ. ทองคำ ประประทุม	กรรมการ
4. ผ.ญ.บ. สวาท แสงศรี	กรรมการ
5. ผ.ช. ชุศักดิ์ วรสุทธิ	กรรมการ
6. ผ.ช. ประสิทธิ์ อุ่นจิตร	กรรมการ
7. ผ.ช. สมควร อ่อนศรี	กรรมการ
8. ผ.ช. จรูญ อุ่นจิตต์	กรรมการ
9. นายทองใส ธงศรี	กรรมการ
10. นายสมัย ธงศรี	กรรมการ
11. นายทวี อุ่นจิตร	กรรมการ
12. นายสำราญ แสงศรี	กรรมการ
13. อบต. สง่า เครือศรี	กรรมการ
14. อบต. บุญตรี ธงศรี	กรรมการ
15. อบต. ประกอบ แสงศรี	กรรมการ
16. อบต. สมาน อุ่นจิตร	กรรมการ
17. สารวัตรกำนัน สมาน ธงศรี	กรรมการ
18. นางสาวบุญตรี เครือศรี	กรรมการ

19. นายสมชาย ชงศรี	กรรมการ
20. นางวิจิตรา เครือศรี	กรรมการ
21. นายคำดี เครือศรี	กรรมการ

ซึ่งคณะกรรมการชุดดังกล่าวจะได้ประสานงานกับคณะทำงานโครงการฯ ดำเนินการอนุรักษ์
สิมและอุปแต้มวัดยางขึ้นกได้ ให้มีผลเป็นรูปธรรม เป็นลำดับในปีงบประมาณต่อไป หลังจากนั้นผู้
เข้าอบรมทั้งหมดก็ได้ถ่ายภาพร่วมกันเป็นที่ระลึกและปิดการอบรม

ภาพถ่ายหมู่ร่วมกัน ในการอบรมเชิงปฏิบัติการ " การอนุรักษ์สิมและอุปแต้มอีสาน กรณีวัด
ยางขึ้นกได้ บ้านยางขึ้นก อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา "

บทที่ 4

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการอนุรักษ์สืบทอดและบูรณปฏิสังขรณ์วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางซิ่นกัได บ้านยางซิ่นกั อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ในปี 1 ได้มีผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนงานและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทุกประการ โดยมีความสอดคล้องกับมาตรการและนโยบายที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีกำหนดไว้ดังนี้

ความสอดคล้องกับมาตรการ

1. เป็นการส่งเสริมการศึกษาและการจัดกิจกรรมที่เน้นการสืบสานวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชุมชนในอีสานใต้ โดยมีกระบวนการที่ต่อเนื่องจนเกิดการสร้างองค์ความรู้และมีการเผยแพร่โดยใช้นักศึกษาและบุคลากรมีส่วนร่วมกับชุมชน
2. เป็นส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากระบวนการข้อมูลด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นการค้นพบอุปสรรคใหม่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เป็นสร้างเสริมความแข็งแกร่งของกลุ่มกิจกรรมและบุคลากรด้านศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมระหว่างภาควิชาการกับภาคประชาชน
4. เป็นศึกษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของภูมิภาคอื่นให้เกิดการเรียนรู้ รับรู้และรักษาไว้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลก

ความสอดคล้องกับนโยบาย

ที่มุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลความรู้ทางวัฒนธรรม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อประโยชน์แก่การอนุรักษ์ ฟื้นฟู

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

ความสำเร็จของโครงการในปี 1 นั้น สามารถพิจารณาได้จาก

1. มีผลสัมฤทธิ์จากการปฏิบัติการซ่อมสืบทอดและบูรณปฏิสังขรณ์วัดโนนศิลา ซึ่งได้มีการซ่อมหลังคา และบูรณปฏิสังขรณ์แล้วเสร็จตามที่กำหนดไว้
2. มีผู้เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกินจำนวนเป้าหมายที่กำหนดไว้คือ วัดโนนศิลา จำนวน 42 คน และวัดยางซิ่นกัได จำนวน 67 คน (จากที่กำหนดไว้ให้มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด 40 คน) เฉพาะพื้นที่เดียว คือ วัดโนนศิลา คิดเป็นร้อยละ 105 และวัดยางซิ่นกัได คิดเป็นร้อยละ 175.9 หากคิดจากจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการทั้งหมด เป็นจำนวน 109 คน จะมีผู้เข้าร่วมโครงการร้อยละ 272.50 จึงเกินกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นอย่างมาก

ตัวบ่งชี้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โครงการได้มีการดำเนินการสัมฤทธิ์ผลตามตัวบ่งชี้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี คือ

1. มีนักศึกษา ประชาชน ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เกินกว่าจำนวนเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. มีการบูรณาการกับพันธกิจอื่น คือ การบริการวิชาการ ในการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน

3. มีผลผลิตของโครงการเชิงวิชาการ ดังนี้

3.1 ผลงานงานเชิงบทความและวิจัยเรื่องการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้ม กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางขี้เหล็ก บ้านยางขี้เหล็ก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ตามที่ได้เขียนไว้ในบทที่ 2 และ 3

3.2 ผลงานวิชาการลักษณะอื่น

3.2.1 ผลงานการอนุรักษ์ส้มวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ที่เป็นรูปธรรม

3.2.2 วิดีทัศน์แสดงวิธีการอนุรักษ์ส้มวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า โครงการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้ม กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และวัดยางขี้เหล็ก บ้านยางขี้เหล็ก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่ใช้กระบวนการศึกษาวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ในพื้นที่ ร่วมกับการปฏิบัติการจริงในแนวทางการมีส่วนร่วมระหว่างภาคส่วนประชาชนกับภาควิชาการ และมีการบริการวิชาการเข้าร่วมบูรณาการด้วย เพื่อเป็นการปลูกฝังความรักหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสืบทอดภูมิปัญญาความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์และศิลปะสถาปัตยกรรม ซึ่งเป็นมรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยผู้มีเข้าร่วมโครงการเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสามารถปฏิบัติงานตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ครบถ้วนทุกประการ สำหรับการดำเนินงานในปีที่ 1 นี้.

เอกสารอ้างอิง

ธาดา สุทธิธรรม, 2551. รายงานการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “เทคนิคการซ่อมบูรณะอาคาร
รุ่นที่ 9”, เอกสารรายงานผลการดำเนินงานโครงการบริการวิชาการ คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

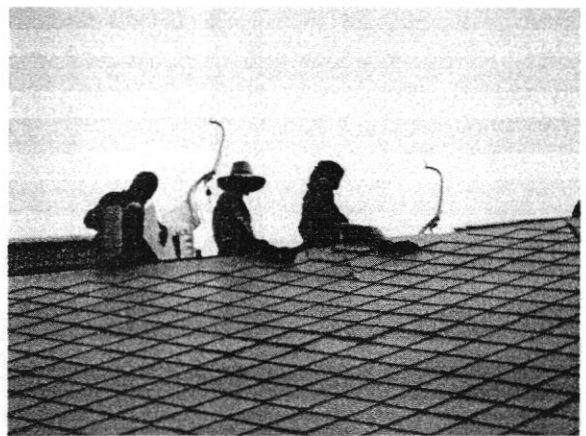
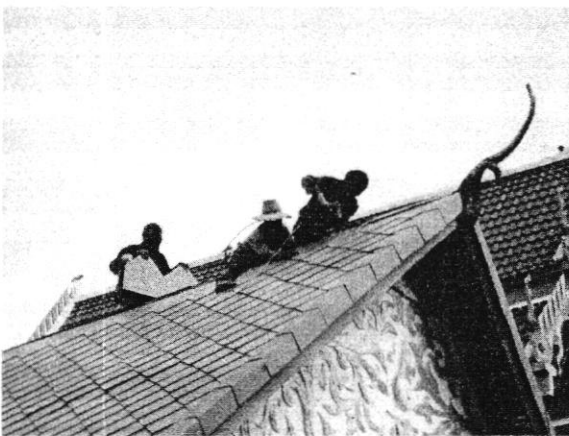
พระมหามิตร จิตปัญโญ, 2553. “ประวัติวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”,
ไฟล์ข้อมูล MS Word.

อาจารย์โรงเรียนบ้านยางขึ้นก, ไม่ระบุปี. “ประวัติศาสตร์หมู่บ้านยางขึ้นก”, เอกสาร
ประกอบการเรียนการสอนเรื่องประวัติศาสตร์หมู่บ้านยางขึ้นก. อุบลราชธานี: โรงเรียนบ้าน
ยางขึ้นก.

ภาคผนวก ก
ประมวลภาพกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สืมและอุปแต้มอีสาน

ประมวลภาพกิจกรรม

การอนุรักษ์และอุปถัมภ์อีสาน ณ วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
ระหว่างการซ่อมบูรณะหลังคาสิมวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
มีนาคม - เมษายน 2553

การซ่อมบูรณะเปลี่ยนหลังคาสิมวัดโนนศิลา

ภาพก่อนการซ่อมบูรณะหลังคาสิมวัดโนนศิลา

ภาพหลังการซ่อมบูรณะหลังคาสิมวัดโนนศิลา

ประมวลภาพกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การอนุรักษ์ส้มและซูปแต้มอีสาน
ณ วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
ระหว่างวันที่ วันที่ 10 - 14 พฤษภาคม 2553

การลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม

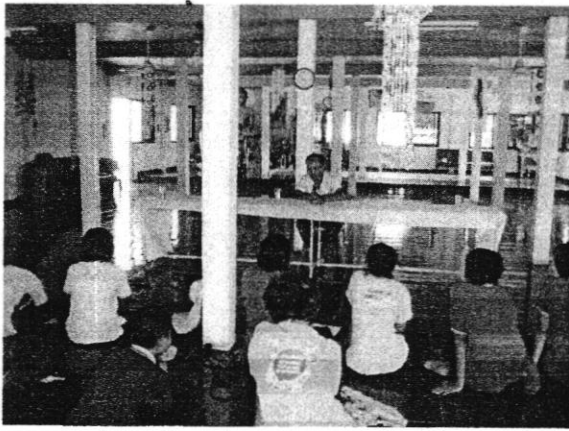
การกล่าวเปิดการอบรมและชมมรดก
โดยเจ้าอาวาสวัดโนนศิลา บ้านสำราญ

การบรรยายเรื่อง "ภูมิปัญญาไทยในงานสถาปัตยกรรม"
โดย รศ. วิจิต คลังบุญครอง

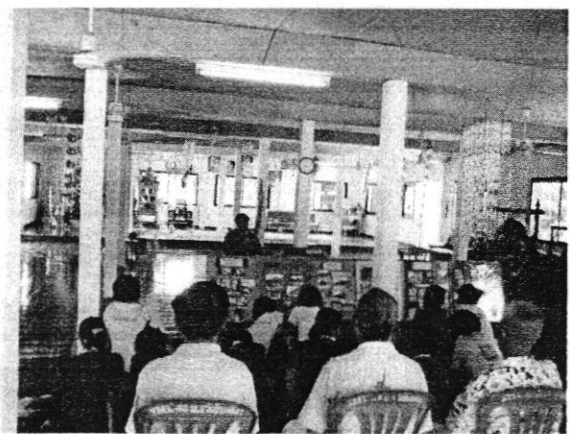

บรรยายเรื่อง "การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม"
โดย รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม

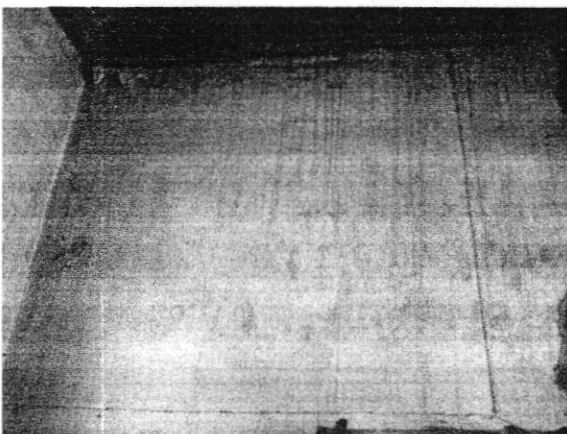

การบรรยายเรื่อง “อุปแต้ม: จิตรกรรมฝาผนังมรดกอีสาน”
โดย อ.เพลิง วตสาร

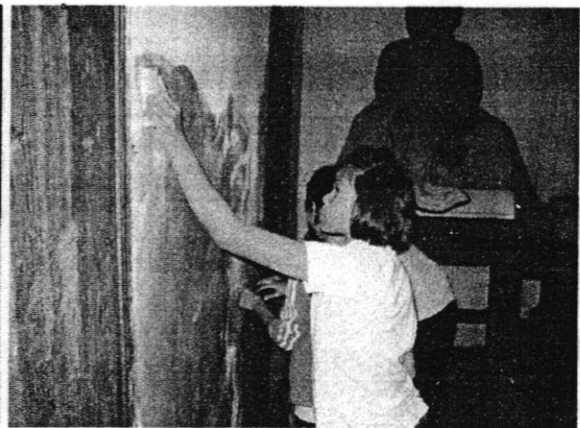
บรรยากาศการเข้ารับการฝึกอบรม

บรรยากาศการเข้ารับการฝึกอบรม

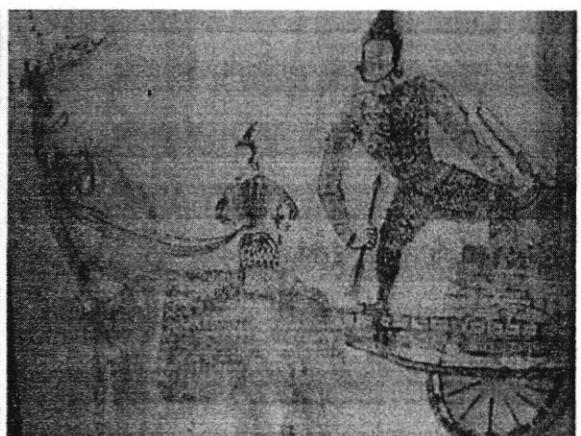
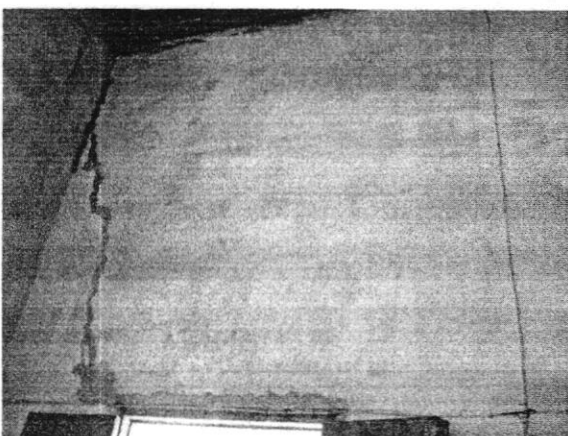
ภายในสิมวัดโนนศิลา ก่อนการทำความสะอาดจะเห็นคราบน้ำรั่วทั่วผนัง

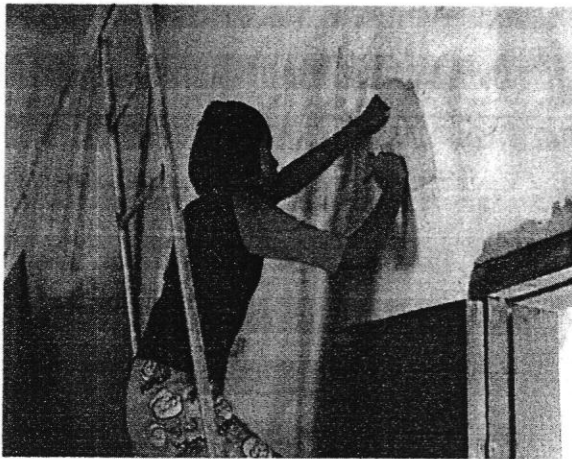
การลงมือปฏิบัติการทำความสะอาดลิ้ม

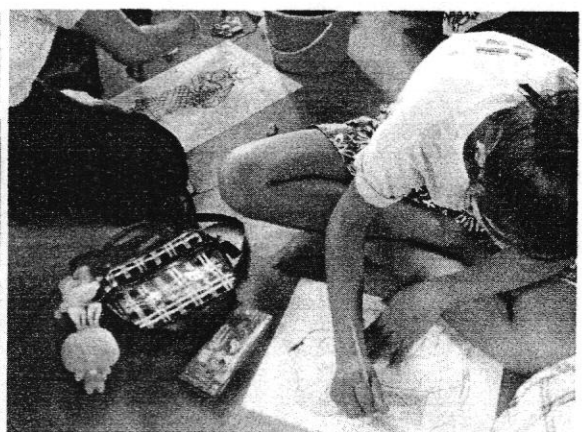
ลงมือปฏิบัติการทำความสะอาดอุปแต้ม

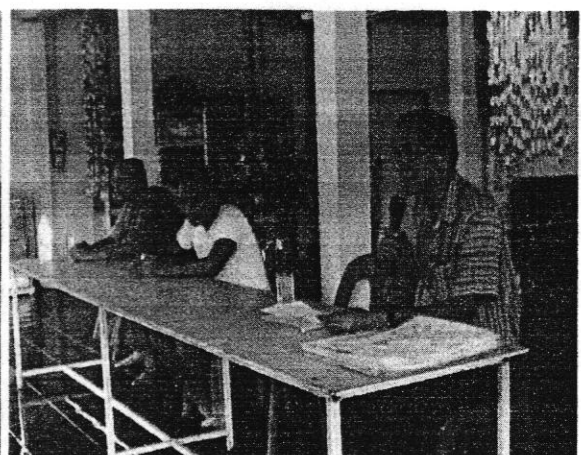
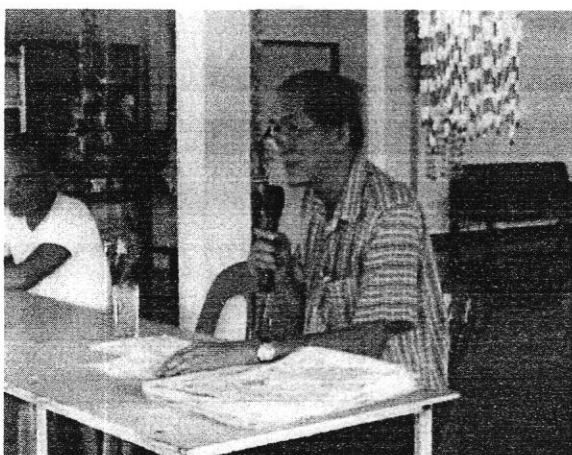
สภาพอุปแต้มภายในสิมวัดโนนศิลา หลังทำความสะอาด

การลงมือปฏิบัติการคัดลอกรูปแต้ม

การวาดภาพและทดลองลงสี ที่คัดลอกมาจากฝาผนังเดิม

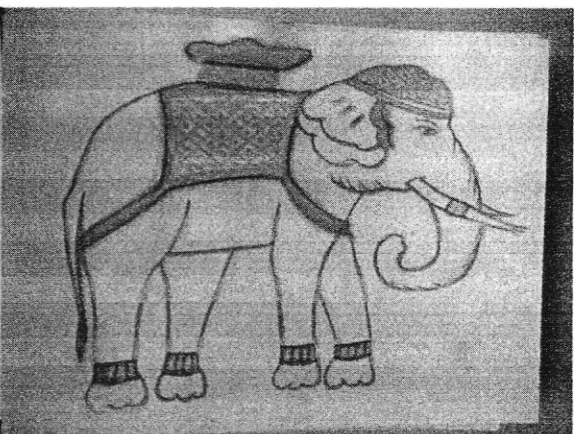
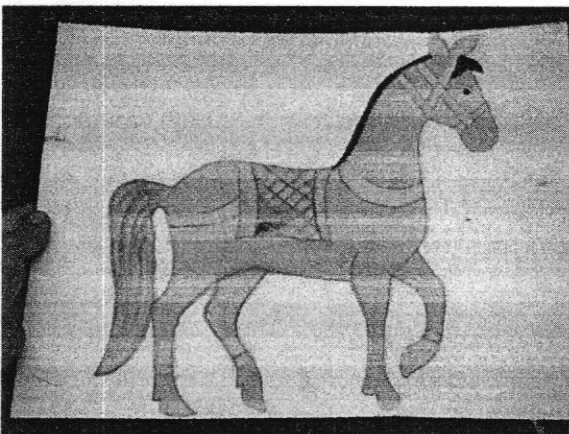
รศ. วิจิต คลังบุญครอง กล่าวปิดการฝึกอบรม

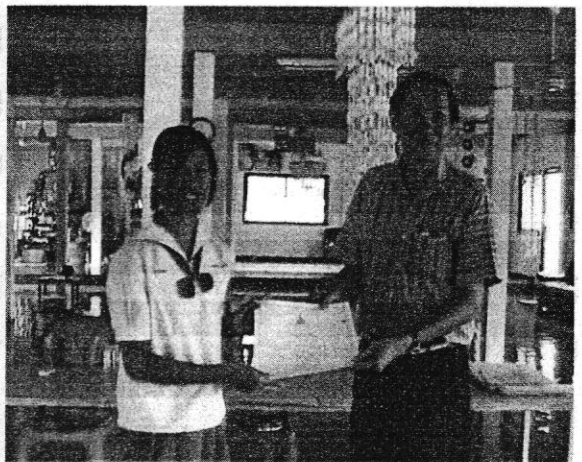
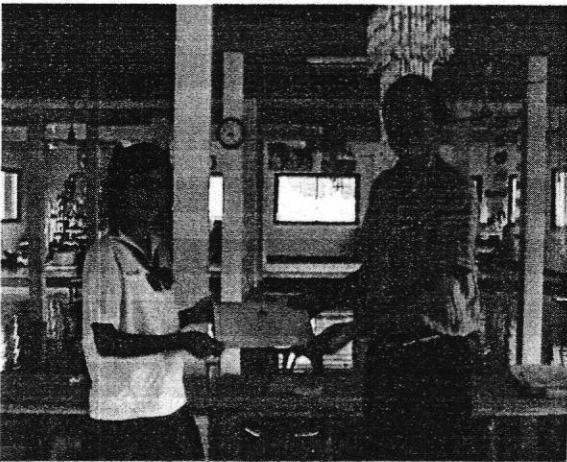
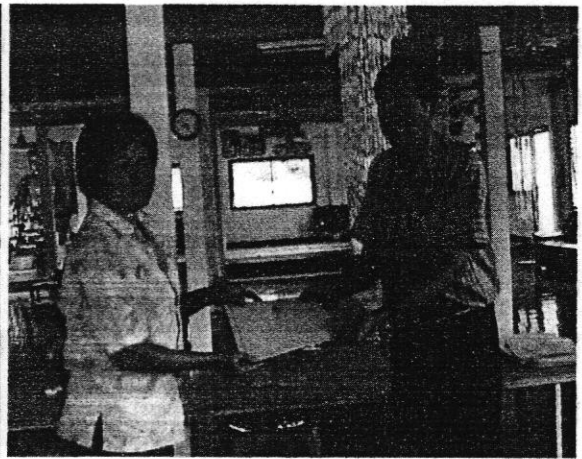
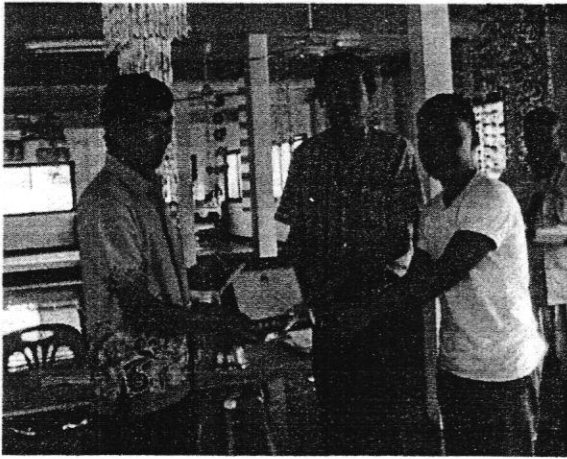
ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม นำเสนอผลงาน

ผลงานการคัดลอกหูปแต้มภายในสิมวัดโนนศิลา และการหัตถ์ลงสีโดยนักเรียนผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม

ผลงานการคัดลอกชุบแต้มภายในสิมวัดโนนศิลา และการหัตถลงสีโดยนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

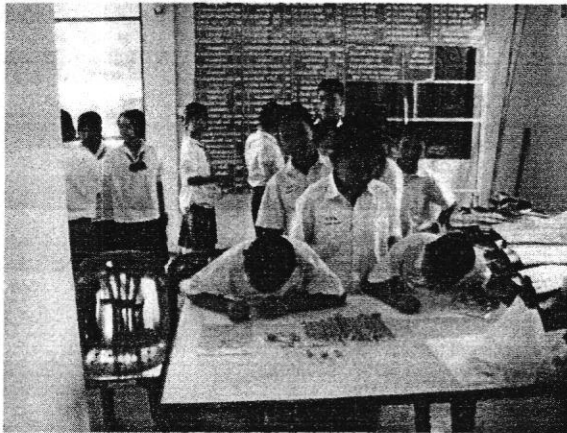

พิธีมอบประกาศนียบัตรแก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม

ภาพถ่ายหมู่ หน้าสิมวัดโนนศิลา สำหรับนักเรียนและครูผู้ได้รับประกาศนียบัตร

ประมวลภาพกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
การอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน ณ วัดยางขึ้นกใต้ บ้านยางขึ้นก
อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
วันที่ 28 พฤษภาคม 2553

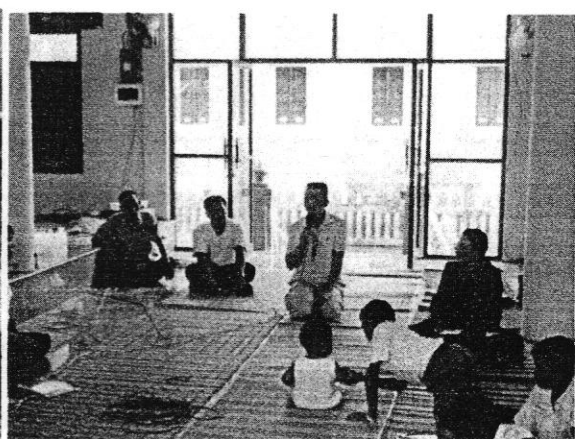
การลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม

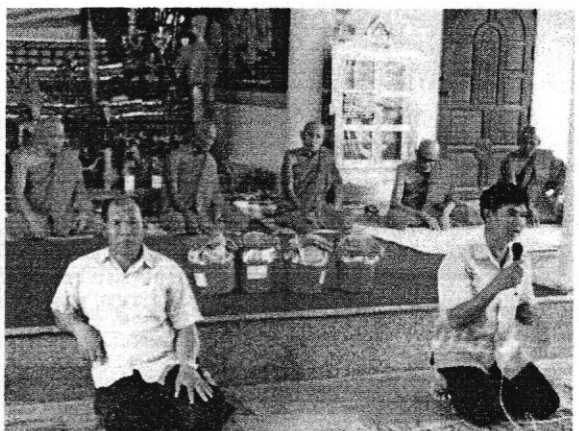
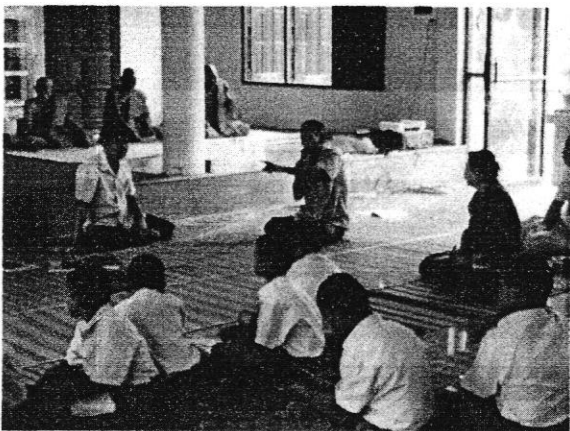
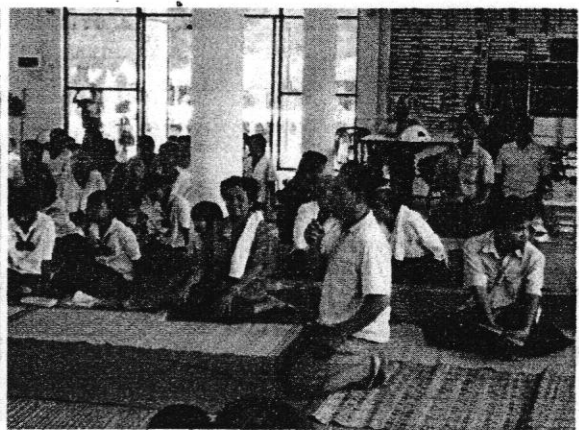
การ บรรยายเรื่อง “มรดกวัฒนธรรมอีสาน”
โดย ดร.ศักดิ์ชาย สิกขา

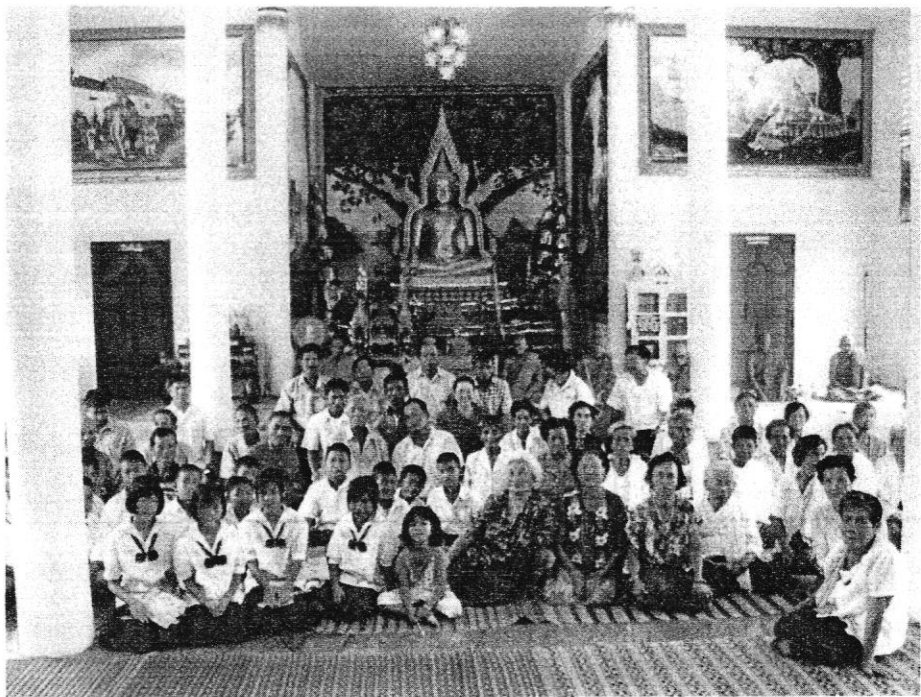
การบรรยายเรื่อง “การอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมอีสาน”
โดย รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม

การบรรยายเรื่อง “ฮูปแต้ม: จิตรกรรมฝาผนังมรดกอีสาน”
โดย ดร.สิทธิชัย สมานชาติ

การเสวนาเรื่อง "ทิศทางการอนุรักษ์สืบทอดและอุปถัมภ์ กรณีวัดยางขึ้นไก่" โดยประชาคม วัด
ชุมชนและวิทยากรจาก มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ภาพถ่ายหมู่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ณ วัดยางขึ้นไก่ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคผนวก ข
บันทึกข้อความและคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ

บันทึกข้อความ

วันที่ 15 มิ.ย. 2553
10.01 น.

ส่วนราชการ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โทร. 5602

ที่ ศร 0529.15.1/ 2128

วันที่ 14 มิ.ย. 2553

เรื่อง ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2553

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

ตามที่คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2553 เรื่อง การอนุรักษ์ฮิมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น และวัดศรีมหาโพธิ์ บ้านห้วยใหญ่ อ.ห้วยใหญ่ จ.มุกดาหาร ปีที่ 1 : การซ่อมแซมอาคาร การทำความสะอาด และบันทึกฮูปแต้ม นั้น เนื่องจากพบว่างบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการเดินทางไปจังหวัดมุกดาหาร จึงใคร่ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงสถานที่ดำเนินโครงการ เฉพาะจากวัดศรีมหาโพธิ์ บ้านห้วยใหญ่ อ.ห้วยใหญ่ จ.มุกดาหาร เป็นวัดยางชั้นกุด บ้านยางชั้นกุด อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี ส่วนการดำเนินงานที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น ยังคงไว้ เนื่องจากเป็นสถานที่ต้นแบบการเรียนรู้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

[Signature]

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
เพื่อโปรดพิจารณา
คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ
นางสาวกัญญา ธีระกวี รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
จาก จ.มุกดาหาร วันที่ 9 มิ.ย. 2553
รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
น. 15 มิ.ย. 53

(รองศาสตราจารย์ธาดา สุทธิธรรม)
คณบดีคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ

เรียน รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ
เพื่อโปรดพิจารณา
เรื่อง ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงสถานที่ดำเนินโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2553 เรื่อง การอนุรักษ์ฮิมและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น และวัดศรีมหาโพธิ์ บ้านห้วยใหญ่ อ.ห้วยใหญ่ จ.มุกดาหาร ปีที่ 1 : การซ่อมแซมอาคาร การทำความสะอาด และบันทึกฮูปแต้ม นั้น เนื่องจากพบว่างบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการเดินทางไปจังหวัดมุกดาหาร จึงใคร่ขออนุมัติเปลี่ยนแปลงสถานที่ดำเนินโครงการ เฉพาะจากวัดศรีมหาโพธิ์ บ้านห้วยใหญ่ อ.ห้วยใหญ่ จ.มุกดาหาร เป็นวัดยางชั้นกุด บ้านยางชั้นกุด อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี ส่วนการดำเนินงานที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น ยังคงไว้ เนื่องจากเป็นสถานที่ต้นแบบการเรียนรู้

น. 16 มิ.ย. 53
16 มิ.ย. 53

แบบเสนอโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2553

คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ชื่อโครงการ การอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน กรณีวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และ
วัดยางซึกใต้ บ้านยางซึก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ปีที่ 1: การซ่อมหลังคา การทำความสะอาดและ
บันทึกฮูปแต้ม

ความสอดคล้องกับมาตรการ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☒ ส่งเสริมการศึกษาและการจัดกิจกรรมที่เน้นการสืบสานวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชุมชน
ในอีสานใต้และอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมีกระบวนการที่ต่อเนื่องจนเกิดการสร้างองค์ความรู้และมีการเผยแพร่
โดยใช้นักศึกษาและบุคลากรมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน

☒ ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
☒ สร้างเสริมความแข็งแกร่งของกลุ่มกิจกรรมและบุคลากรด้านศิลปวัฒนธรรม
☒ ศึกษาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของภูมิภาคอื่นให้เกิดการเรียนรู้ รับรู้และรักษาไว้ภายใต้การ
เปลี่ยนแปลงของโลก

ความสอดคล้องกับนโยบาย

☒ มุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูลความรู้ทางวัฒนธรรม ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อประโยชน์แก่การอนุรักษ์ ฟื้นฟู

ตัวบ่งชี้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

☒ นักศึกษา ประชาชน ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (นักศึกษาคณะศิลป
ประยุกต์และการออกแบบ ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไปถึงระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 5 คน ประชาชน พระสงฆ์
สามเณร ครู นักเรียน ประชาชนในชุมชนจำนวน 30 คน ช่างศิลปกรรมในท้องถิ่นอีสานจำนวน 5 คน)

☒ มีการบูรณาการกับพันธกิจอื่น คือ

การบริการวิชาการ

1. เรื่อง การอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน
2. เรื่อง การเผยแพร่แนวทางการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสานทางสื่อสาธารณะ:
โทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 และเคเบิลทีวีท้องถิ่น

☒ มีผลผลิตของโครงการเชิงวิชาการ เช่น ตำรา งานวิจัย ฐานข้อมูล เว็บไซต์ :

- บทความทางวิชาการเรื่องการอนุรักษ์ส้มและฮูปแต้มอีสาน
- ผลงานวิชาการลักษณะอื่น: วิดีทัศน์แสดงวิธีการอนุรักษ์ฮูปแต้ม โดยเทคนิคร่วมสมัย ตามหลักการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมและจิตรกรรมฝาผนัง

หัวหน้าโครงการ

รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม

ผู้ร่วมรับผิดชอบ

รศ.วิจิต กลังบุญครอง, ดร.ศักดิ์ชาย สีखा, ดร.สิทธิชัย สมานชาติ
และ เฟลิ่ง วัดสาร (จิตรกรท้องถิ่น)

หลักการและเหตุผล

จิตรกรรมฝาผนังในโบสถ์หรือสิมในภาคอีสาน ที่เรียกว่า “ซูปแต้ม” นั้น มีปรากฏในสิมโบราณจำนวน 11 หลัง จากการสำรวจของไพโรจน์ สโมสร ใน พ.ศ. 2525 และที่พบเพิ่มเติมก็มีอีกไม่มากนัก ซูปแต้มในอาคารที่มีความเก่าแก่มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จึงจัดได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ อยู่ภายในอาคารประวัติศาสตร์หรือโบราณสถาน ที่โดยส่วนใหญ่ ซูปแต้มมักมีความเสื่อมสภาพไปก่อนที่จะมีการดำเนินการอนุรักษ์สืบเนื่องจากอาคารมีความชำรุดทำให้หลังคารั่ว น้ำฝนไหลลงมาทำลายภาพเขียน หรือการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มีการทาสีทับซูปแต้มของเก่าเพื่อเขียนภาพใหม่หรือเห็นว่ามีสวยงามสมัย

การค้นพบจิตรกรรมฝาผนังในสิมเก่า จึงนับเป็นความโชคดีของภูมิภาคและประเทศที่จะได้มีมรดกทางวัฒนธรรมชุมชนเพิ่มขึ้น ดังปรากฏที่วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ใน พ.ศ. 2550 ขณะมีการเซตผนัง สีที่ทาทับไว้ได้จางออก และเผยให้เห็นซูปแต้มเคยมีอยู่ แต่จวบจนปัจจุบัน แม้ทางวัดจะได้ทราบเรื่องนี้ดี และมีงบประมาณสำหรับค่าวัสดุหลังคาเพื่อมุงแทนแผ่นหลังคาสังกะสีเดิมที่ผู้รับางส่วนแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถมีการดำเนินการได้ เนื่องจากความรู้และบุคลากรสนับสนุนทางวิชาการและช่างฝีมือเฉพาะทางด้านจิตรกรรมฝาผนัง ในอดีต มักเชื่อกันว่าต้องรอนงบประมาณจากกรมศิลปากรมาดำเนินการอนุรักษ์ ในฐานะเป็นโบราณสถานขึ้นทะเบียนของประเทศเช่นที่ วัดทุ่งศรีเมือง จังหวัดอุบลราชธานี แต่สำหรับซูปแต้มในสิมขนาดเล็กบางแห่งก็ยังไม่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เนื่องจากเป็นกระบวนการภาครัฐที่ยืดเยื้อและข้าราชการขาดงบประมาณในการมาสำรวจและจัดทำเอกสารขึ้นทะเบียน ในขณะที่นับจาก พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา รัฐธรรมนูญของประเทศได้รับการแก้ไขเพื่อสนับสนุนให้ชุมชนต่างๆ สามารถอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมของตนเอง โดยชุมชนสามารถฟื้นฟูและสืบทอดภูมิปัญญาในด้านต่างๆ รวมถึงการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาคารประวัติศาสตร์และโบราณสถานในชุมชนของตนเอง ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เริ่มมีการถ่ายโอนงานด้านศิลปวัฒนธรรมมาจากกรมศิลปากรก็ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม จึงทำให้องค์กรภาควิชาการคือมหาวิทยาลัยต่างๆ จำเป็นต้องเป็นแกนนำและถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การอนุรักษ์สิมอีสานและซูปแต้ม กรณีสิมวัดโนนศิลา บ้านสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และสิมวัดยางขึ้นก็ได้ บ้านยางขึ้นก อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้ถูกกำหนดขึ้น สำหรับโครงการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อการเรียนรู้ และสืบทอดภูมิปัญญาพื้นถิ่นอีสานโดยตรง โดยการเรียนรู้ลักษณะและเทคนิคการเขียนซูปแต้มที่วัดยางขึ้นกได้ บ้านยางขึ้นก อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งน่าจะมีลักษณะคล้ายคลึงกันเพื่อนำไปเทียบเคียง ในการฟื้นฟูซูปแต้มภายหลังจากการดำเนินการซ่อมสิมที่วัดโนนศิลาแล้ว โดยทั้งหมดอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนักวิชาการ จึงเชื่อได้ว่าผลงานดังกล่าว นอกจากจะเป็นการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของภูมิภาค ยังจะเป็นตัวอย่างแนวทางการอนุรักษ์สิมและซูปแต้มในชุมชนต่างๆ รวมถึงผลงานที่ได้มาตรฐานภายใต้การดำเนินงานของโครงการ ก็จะได้ถูกนำเสนอเพื่อเข้ารับรางวัลการอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมระดับประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการอนุรักษ์โบสถ์หรือสิมและซูปแต้มหรือจิตรกรรมฝาผนังอีสาน
2. เพื่อการเรียนรู้ ฟื้นฟูภูมิปัญญาและสืบทอดวิธีการเขียนซูปแต้ม

กลุ่มเป้าหมาย (สำหรับโครงการอบรม/เผยแพร่)

คุณสมบัติของผู้ร่วมโครงการ

1. นักเรียน นักศึกษา
2. ประชาชน พระสงฆ์ สามเณร ครู อาจารย์ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในชุมชน
3. จิตรกร/ช่างศิลปกรรมในท้องถิ่น

จำนวนผู้ร่วมโครงการ

40 คน

ขอบเขตการศึกษา (สำหรับโครงการศึกษาวิจัย รวบรวมองค์ความรู้ เลือก 1 ข้อ)

เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้าน

- ☐ ด้านสุขภาพ ยา สมุนไพร แพทย์ทางเลือก
- ☐ เกษตร ประมงและอาหารพื้นเมือง
- ☐ การอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
- ☒ ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม สิ่งทอ เครื่องจักสาน
- ☐ ภาษา วรรณกรรม ดนตรี นิทาน ตำนาน ภูมิปัญญา สุภาษิต
- ☐ ความเชื่อ พิธีกรรม งานบุญและประเพณี

พื้นที่ / กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา

ชุมชนบ้านสำราญ อำเภอ เมือง จังหวัดขอนแก่น และชุมชนบ้านยางซึก อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

การดำเนินโครงการ (ขั้นตอนหรือวิธีการดำเนินงานโครงการ):

ปีที่ 1 (ปีงบประมาณ 2553) ดำเนินการซ่อมหลังคา ทำความสะอาดและบันทึกข้อมูล

ปีที่ 2 (ปีงบประมาณ 2554) ดำเนินการอนุรักษ์ซ่อมแซมและเสนอเพื่อรับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น (รางวัลพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

1. กิจกรรมและวิธีดำเนินการในปีงบประมาณ 2553

กิจกรรม	2552			2553									รวมเงิน (บาท)
	ไตรมาสที่ 1			ไตรมาสที่ 2			ไตรมาสที่ 3			ไตรมาสที่ 4			
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	
<u>กิจกรรม/วิธีการ</u>													
1. ประสานงานวัดและ ชุมชนกำหนดวันเข้าไป ศึกษาและปฏิบัติการ				↔									
2. เตรียมอุปกรณ์เพื่อการ อนุรักษ์				↔									6,520

- ค่าอาหารกลางวัน 40 คน * 80 บาท * 2 ครั้ง 6,400 บาท
- ค่าจ้างเหมาแรงงานซ่อมหลังคา 5 คน * 200 วัน * 10 วัน 10,000 บาท
- ค่าจ้างเหมาแรงงานคัดลอกภาพเขียน 5 คน * 200 วัน * 6 วัน 6,000 บาท

1.3 ค่าวัสดุ รวม 5,720 บาท

- ค่าวัสดุสำนักงาน 520 บาท
- ค่าวัสดุยัดหลังคาและทำความสะอาดผนัง 4,200 บาท
- ค่าวัสดุโฆษณาประชาสัมพันธ์ (DVD) 1,000 บาท

รวมงบประมาณ 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

หมายเหตุ ถัวจ่ายทุกรายการ

ลงชื่อ ผู้เสนอโครงการ
(รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม)

ลงชื่อ ผู้เห็นชอบ (คณบดี)
(รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม)

ลงชื่อ ผู้อนุมัติโครงการ
(.....)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

วันที่ 2 เดือน กพ พ.ศ. ๕๖

ส่วนราชการ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

โทร. 5604

ที่ ศธ 0529.15.1/ ๐๙๕๖

วันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติเดินทางไปราชการในราชอาณาจักร

(1) เขียน

๐๘๒๖๖

(ระบุตำแหน่งผู้รับมอบอำนาจ)

ด้วยมีราชการเกี่ยวกับ (ระบุงานที่ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน)

ดำเนินโครงการอนุรักษ์สืบและดูแลมรดกโบราณสถาน กรมศิลปากร บ้านท่าเรือ อ.เมือง

จ.ขอนแก่น และวัดศรีมหาโพธิ์ บ้านหัวนาใหญ่ จ.มุกดาหาร

จึงเห็นควรให้ รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม, นายคุณ จันทพงษ์

เดินทางไปราชการ ณ

จ.ขอนแก่น

โดยออกเดินทางจากที่พัก/ที่ทำงานตั้งแต่วันที่

15 มี.ค 53

และเดินทางกลับถึงที่พักที่ทำงานวันที่

24 มี.ค 53

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการประมาณ

18,000 บาท

จาก แผนงาน ส่งเสริมและพัฒนาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

งาน/โครงการ

ดำเนินโครงการอนุรักษ์สืบและดูแลมรดกโบราณสถาน

รหัส 2010047

หมวดรายจ่าย

เงินอุดหนุน

☒ เงินงบประมาณแผ่นดิน☐ เงินรายได้คณะศิลปประยุกต์ฯ

ในการเดินทางไปราชการครั้งนี้ จะเดินทางโดย

☐ ใช้อำนาจหน้าที่ราชการ☐ ใช้อำนาจหน้าที่ราชการ☒ ใช้อำนาจหน้าที่ราชการส่วนตัว หมายเลขทะเบียน ข 0239 จ.ขอนแก่น โดยขอเบิกจ่าย

เงินสดเป็นค่าพาหนะในลักษณะเหมาจ่าย ซึ่งจะได้อำนาจอนุมัติจากผู้มีอำนาจต่อไป

☐ ใช้อำนาจหน้าที่ราชการ หมายเลขทะเบียน

โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการใช้จ่ายของทางราชการ

☐ อื่นๆ

และขออนุมัติเงินอุดหนุนในการเดินทางไปราชการในครั้งนี้

จำนวน

บาท

ตามสัญญาการขึ้นเงินที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ

คุณยอดภูผา ลำดับที่.....

เจ้าของเรื่อง

เงินอุดหนุนทั่วไป

ศุภลักษณ์ มาคุณเคน

ตำแหน่ง

(2) เขียน คณบดี

ตรวจสอบแล้ว เห็นควรอนุมัติให้เดินทางไปราชการได้ตาม

เสนอและอนุมัติให้เงินอุดหนุนจำนวน.....บาท

ความระเบียบ

วันที่ ๑๐ มี.ค. ๒๕๖๓

(3).

อนุมัติตามเสนอ

(นายสุกัญญา หาทองคัน)

ตำแหน่ง

อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

วันที่

๑๐ มี.ค. ๒๕๖๓

(4) ที่ ศธ

เรียน คณบดี

พร้อมนี้ได้แนบรายงานการเดินทางไปราชการ ของบุคคล

ดังกล่าว ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเรียบร้อยแล้ว โดยขอเบิกจ่ายเงิน

ค่าใช้จ่าย ในการเดินทางไปราชการ จำนวน.....บาท

ตำแหน่ง

(5) เขียน คณบดี

ตรวจสอบรายงานการเดินทางไปราชการ ถูกต้องแล้ว

เห็นควรอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

ในรายงานการเดินทางไปราชการที่แนบ

คุณยอดภูผา ลำดับที่

วันที่

(6) สำหรับคณะ/สถาบัน/สำนัก/ศูนย์ที่ส่งเอกสารเพื่อวางฎีกาที่กองคลัง

ที่ ศธ

วันที่

เรียน ผู้อำนวยการกองคลัง

พร้อมนี้ได้ส่งรายงานการเดินทางไปราชการพร้อมเอกสาร

ประกอบ โดยขอเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ในครั้งนี้

จำนวน.....บาท เพื่อชำระแก่ผู้มีสิทธิต่อไป

ตำแหน่ง

กองคลัง

คุณยอดภูผา ลำดับที่.....

วันที่

ตรวจหลักฐานถูกต้องแล้ว

วันที่

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โทร. 5604

ที่ ศธ 0529.15.1/ 0๙๔๗

วันที่ 10 มี.ค. ๒๕๕๐

เรื่อง การขออนุมัติเดินทางไปราชการโดยใช้ยานพาหนะส่วนบุคคล

เรียน อธิการบดี

ตามที่คณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการทำนุบำรุง
ศิลปวัฒนธรรม ประจำปีงบประมาณ 2553 เรื่อง โครงการอนุรักษ์สืบและสืบค้นอีสาน ภูมิวัดโนน
ศิลา บ้านสำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น และวัดศรีมหาโพธิ์ บ้านห้วยใหญ่ จ.มุกดาหาร นั้น

ในการนี้ จึงใคร่ขออนุมัติให้รองศาสตราจารย์ธาดา สุทธิธรรม เดินทางไปราชการ
ดังกล่าวระหว่างวันที่ 15-24 มีนาคม 2553 วัดโนนศิลา บ้านสำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น โดยใช้
ยานพาหนะส่วนบุคคล ทะเบียน ข ๐299 นครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ธาดา สุทธิธรรม)

คณบดีคณะศิลปประยุกต์และการออกแบบ

(นายสุกข์ นาคะขันธ์)

รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและนันทนาการ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

เงินอุดหนุนทั่วไป

แบบ.ม.อบ.กจ.-16

ส่วนราชการ กรุงเทพมหานครและการออกแบบ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

โครงการ 5604

ที่สง 0529.15.17/1554

วันที่ 26 เม.ย. 2553

เรื่อง ขอกุมัติเดินทางไปราชการในราชอาณาจักร

(แนบ) 08 ม.ร.น.

(ระบุตำแหน่งผู้รับมอบอำนาจ)

ผู้มีราชการเกี่ยวกับ (ระบุงานที่ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน)

ค่านัน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและดูแลด้านอีสาน กรมวิทย์ในศึลา บ้านสำราญ อ.เมือง

จ.ขอนแก่น และวัดศรีมหาโพธิ์ บ้านห้วยใหญ่ อ.มุกดาหาร

จึงเห็นควรให้ รศ.ดร.ธาดา สุทธิธรรม, รศ.วิจิตต์ คลังบุญครอง

นางจ.อ.น.

นางจ.อ.น.

เดินทางไปราชการ ณ

จ.ขอนแก่น

โดยออกเดินทางจากที่พักที่ทำงานตั้งแต่วันที่

10 พฤษภาคม 2553

และเดินทางกลับถึงที่พักที่ทำงานวันที่

14 พฤษภาคม 2553

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการประมาณ

20,000 บาท

จากแผนงาน สริมและพัฒนาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

งาน/โครงการ

โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและดูแลด้านอีสาน

รหัส 2010047

หมวดรายจ่าย

เงินอุดหนุน

☒ เงินงบประมาณแผ่นดิน☐ เงินรายได้คณะศิลปประยุกต์

ในการเดินทางไปราชการครั้งนี้ จะเดินทางโดย

☐ ใช้ยานพาหนะประจำทาง☐ เงินรับฝาก☐ ใช้ยานพาหนะรับจ้าง☒ ใช้ยานพาหนะส่วนตัว หมายเลขทะเบียน ๗-๐๒๙๙ หน๗๐๒๙๙

เงินชุดนี้เป็นค่าพาหนะในลักษณะเหมาจ่าย ซึ่งจะได้ออกใบเสร็จจากผู้ให้เช่าต่อไป

☐ ใช้ยานพาหนะของทางราชการ หมายเลขทะเบียน

โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการใช้รถยนต์ของทางราชการ

☐ อื่นๆ

และขออนุมัติยืมเงินสำรองจ่ายในการเดินทางไปราชการในครั้งนี้

จำนวน

บาท

ตามสัญญาการยืมเงินที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ

คุณชื่อย่อผู้ลงนามกำกับที่.....

เจ้าของเรื่อง

เงินอุดหนุนทั่วไป

นางสาวสุกัญญา บาคูเคน

(ดร.ศักดิ์ชัย ศักดิ์ชัย)

ตำแหน่ง

รองอธิบดีกรมการปกครอง

(2) เรียน คณบดี

ตรวจสอบแล้ว เห็นควรอนุมัติให้เดินทางไปราชการได้ตาม

เสนอและอนุมัติให้ยืมเงินสำรองจ่าย จำนวน.....บาท

ตามระเบียบ

วันที่

Amky

(3) นายาราชการแทนคณบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คณบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

(4) ที่สง

เรียน คณบดี

พร้อมนี้ได้แนบรายงานการเดินทางไปราชการ ของบุคคล

ดังกล่าว จึงได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเรียบร้อยแล้ว โดยขอเบิกจ่ายเงิน

ค่าใช้จ่าย ในการเดินทางไปราชการ จำนวน.....บาท

(6) สำหรับคณะ/สถาบัน/ศูนย์ที่ส่งเอกสารเพื่อวางฎีกาที่กองคลัง

ที่สง

วันที่

เรียน ผู้อำนวยการกองคลัง

พร้อมนี้ได้ส่งรายงานการเดินทางไปราชการพร้อมเอกสาร

ประกอบ โดยขอเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ในครั้งนี้

จำนวน.....บาท เพื่อชำระแก่ผู้มีสิทธิต่อไป

()

ตำแหน่ง

ตำแหน่ง

(5) เรียน

คณบดี

ตรวจสอบรายงานการเดินทางไปราชการ ถูกต้องแล้ว

เห็นควรอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

ในรายงานการเดินทางไปราชการที่แนบ

คุณชื่อย่อผู้ลงนามกำกับที่

วันที่

กองคลัง

คุณชื่อย่อผู้ลงนามกำกับที่

วันที่

ตรวจสอบหลักฐานถูกต้องแล้ว

วันที่

บันทึกข้อความ

แบบ.ม.อน.กจ.-16

ส่วนราชการ คณะศิลปกรรมศาสตร์และนันทนาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทร. 3743

ที่ ศธ 0529.15.1/ 1297

วันที่ 30 พ.ค. 2553

เรื่อง ขออนุมัติเดินทางไปราชการ ในราชอาณาจักร

(1) เวียน อธิการบดี

(ระบุตำแหน่งผู้รับมอบอำนาจ)

หัวหน้าราชการเกี่ยวกับ (ระบุงานที่ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน)

เรื่อง เก็บข้อมูลโครงการทุน 2553 การอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

จึงเห็นควรให้ รศ.ดร.ธาดา ตูทธรรม

เดินทางไปราชการ ณ

กรุงเทพมหานคร

โดยออกเดินทางจากที่พักที่ทำงานตั้งแต่วันที่

3 เมษายน 2553

และเดินทางกลับถึงที่พักที่ทำงานวันที่

12 เมษายน 2553

ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการประมาณ

22,800 บาท

จาก แผนงาน

งานโครงการ

โครงการ ดำรงชีวิตแบบวิถีชีวิตพอเพียงของชาวนาไทย

วิธี

หมวดรายจ่าย

เงินอุดหนุน

☒ เงินงบประมาณแผ่นดิน

☐ เงินรายได้มหาวิทยาลัย

☐ เงินกองทุนคณะฯ

ในการเดินทางไปราชการครั้งนี้ จะเดินทางโดย

☐ ใช้ยานพาหนะประจำทาง

☐ ใช้ยานพาหนะรับจ้าง

☐ ใช้ยานพาหนะส่วนตัว หมายเลขทะเบียน

โดยขอเบิกจ่าย

เงินชดเชยเป็นค่าพาหนะในลักษณะเหมาจ่าย ซึ่งจะได้ออกใบเสร็จจากผู้ให้บริการ

☒ ใช้ยานพาหนะของทางราชการ หมายเลขทะเบียน 421 สีฟ้า

โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการใช้อำนาจของทางราชการ

☐ เครื่องบิน ระหว่าง

☐ อื่น ๆ

และขออนุมัติเงินอุดหนุนในการเดินทางไปราชการในครั้งนี้

จำนวน

บาท

ตามสัญญาการยื่นเงินที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ

คุณยอชคุ้มกันลำดับที่

เงินอุดหนุนทั่วไป

นางสาววิมลวรรณ สุวาทิต

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

(2) เวียน อธิการบดี

ตรวจสอบแล้ว เห็นควรอนุมัติให้เดินทางไปราชการ ได้ตาม

เสนอและอนุมัติให้อื่นเงินอุดหนุนจำนวน

บาท

ตามระเบียบ

วันที่

18 พ.ค. 2553

(3)

อนุมัติตามเสนอ

ตำแหน่ง

วันที่

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

รักษาการคณบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

(4) ที่ ศธ 0529.15.1/ 1266

วันที่ 18 พ.ค. 2553

เรียน อธิการบดี

พร้อมนี้ได้แนบรายงานการเดินทางไปราชการ ของบุคคล

ดังกล่าว ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเรียบร้อยแล้ว โดยขอเบิกจ่ายเงิน

ค่าใช้จ่าย ในการเดินทางไปราชการ จำนวน 22,800 บาท

(คร.ศักดิ์ชาย สิกขา)

ตำแหน่ง

รองคณบดีฝ่ายวิจัยและวางแผน

(6) สำหรับคณะ/สถาบัน/สำนัก/ศูนย์/หน่วยงาน/หน่วยงานย่อย/หน่วยงานที่สังกัด

ที่ ศธ

วันที่

เรียน ผู้อำนวยการกองคลัง

พร้อมนี้ได้ส่งรายงานการเดินทางไปราชการพร้อมเอกสาร

ประกอบ โดยขอเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ ในครั้งนี้

จำนวน

บาท

เพื่อชำระแก่ผู้รับผิดชอบ

ตำแหน่ง

วันที่

(5) เวียน อธิการบดี

ตรวจสอบรายงานการเดินทางไปราชการ ถูกต้องแล้ว

เห็นควรอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

ในรายงานการเดินทางไปราชการที่แนบ

คุณยอชคุ้มกันลำดับที่

วันที่

ตรวจสอบถูกต้องแล้ว

วันที่

ใบลงทะเบียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

“ การอนุรักษ์สืบและอุปถัมภ์สถาน กรณียัตินันตिला บ้านลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น ”

ระหว่างวันที่ 10-14 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ชื่อ	อาชีพ	ที่อยู่	โทรศัพท์	ลายเซ็น
1	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	124 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-1143264	วัชรพงษ์
2	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
3	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	100 ม. 13 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
4	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
5	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
6	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
7	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
8	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
9	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
10	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
11	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
12	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
13	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
14	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
15	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
16	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
17	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
17	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์
19	นาย วัชรพงษ์ วัฒนสาร	ช่างก่อสร้าง	92/9 ม. 3 ต.ลำราญ อ.เมือง จ.ขอนแก่น	092-0349239	วัชรพงษ์

ใบลงทะเบียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

“ การอนุรักษ์สัตว์และรูปแบบเดิมสถาน การณ์วัดยางชันกใต้ บ้านยางชันก อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี ”

วันศุกร์ที่ 28 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ชื่อ	อาชีพ	ที่อยู่	โทรศัพท์	ลายเซ็น
1	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร	บ้านยางชันก อ.เขื่องใน จ.อุบลราชธานี		ชนพล
2	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
3	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
4	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
5	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
6	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
7	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
8	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
9	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
10	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
11	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
12	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
13	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
14	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
15	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
16	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
17	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
18	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล
19	ก.ช. ชนพล ชนศรี	เกษตรกร			ชนพล

ลำดับ	รายการ	วันที่	สถานที่	ชื่อผู้ทำ	ชื่อผู้รับ	หมายเหตุ
20	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
21	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
22	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
23	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
24	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
25	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
26	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
27	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
28	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
29	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
30	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
31	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
32	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
33	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
34	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
35	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
36	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
37	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
38	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
39	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...
40	ใบเสร็จรับเงิน	20/10/2564	...	...	...	...

๑๐๐

๑๐๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐

๑๐๐